

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Економіки і права
Освітній ступінь Бакалавр
Спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права
Анатолій ЗАЇНЧКОВСЬКИЙ
«30» вересня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Попойлик Дмитро Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Шляхи підвищення рентабельності діяльності підприємства

керівник роботи Жужукіна Наталія Іванівна доцент, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» вересня 2022 року № 586-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 07 лютого 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2019-2021 роки вказати назву свого підприємства, мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) В даній дипломній роботі ми постараємось розглянути і проаналізувати певні питання на тему «Шляхи підвищення рентабельності діяльності підприємства». Особливу увагу звернемо на сутність, методичку та методичні аспекти вормування прибутку. Також пройдемо по кваліфікації факторів, що впливають на величину прибутку і рівень рентабельності. Також не обійдемо стороною методичку розрахунку рентабельності.

5. Перелік графічного матеріалу: Фактори, що впливають на рентабельність підприємства (складено автором за джерелами), Послуги, що пропонуються ТОВ СП «Дунайсудносервіс» (складено автором за), Виробнича структура підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс» (складено автором за джерелом), Організаційна структура управління підприємством (складено автором за джерелом), Динаміка показників ефективності використання основних засобів та робочої сили на ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 30 вересня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	13.10.2022р.	виконано
2	Написання розділу 1	15.11.2022р.	виконано
3	Робота над розділом 2	15.12.2022р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	16.01.2023р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	27.01.2023р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.01.2023р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат		виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	02.02.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	06.02.2023р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	14.02.2022 р.	виконано

Здобувач _____
(підпис)

Попойлик Д.В. _____
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Жужукіна Н.І. _____
(прізвище та ініціали)

Анотація Попойлик Д.В.

«Шляхи підвищення рентабельності підприємства (на прикладі ТОВ «СП «Дунайсудносервіс»»)» 2022.

Метою дослідження є теоретичний аналіз шляхів підвищення рентабельності підприємства, здійснення аналізу рентабельності діяльності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс», розробка та обґрунтування заходів щодо її підвищення.

У розділі першому «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ» визначено сутність, методику та методичні аспекти формування прибутку. Проведена класифікація факторів, що впливають на величину прибутку і рівень рентабельності. Запропоновано система показників рентабельності та методика їх розрахунку.

У розділі другому «АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕХНІКОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ДІАГНОСТИКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС» надано загальна характеристика ТОВ «СП «Дунайсудносервіс». Проведено аналіз основних технікоекономічних показників діяльності підприємства. Та діагностика рентабельності діяльності підприємства.

У розділі третьому «ШЛЯХИ І НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС» Дослідженні шляхи і напрямів підвищення рентабельності підприємства. Розробленні заходи щодо підвищення рентабельності діяльності на ТОВ «СП «Дунайсудносервіс».

Ключові слова: аналіз, дослідження, рентабельність, прибуток, прибутковість, фактори, класифікація, показники, рівень.

Annotation Popojlyk D.V.

"Ways to increase the profitability of the enterprise (on the example of LLC «SRE «Dunaysudnoservis»»), 2022.

The purpose of the study is a theoretical analysis of the ways to increase the profitability of the enterprise, the analysis of the profitability of the activity of JV "Dunaisudnoservice" LLC, the development and justification of measures to increase it. In the first chapter "THEORETICAL ASPECTS OF PROFIT FORMATION OF THE ENTERPRISE AND CALCULATION OF PROFITABILITY INDICATORS" the essence, methodology and methodical aspects of profit formation are defined. The classification of factors that affect the amount of profit and the level of profitability has been carried out. A system of profitability indicators and a method of their calculation are proposed.

In the second chapter "ANALYSIS OF THE MAIN TECHNICAL AND ECONOMIC INDICATORS AND DIAGNOSTICS OF THE PROFITABILITY OF THE ACTIVITIES OF DUNAYSUDNOSERVIS LLC, the general characteristics of Dunaisudnoservis LLC are provided. An analysis of the main technical and economic indicators of the company's activity was carried out. And diagnostics of the profitability of the enterprise.

In the third section "WAYS AND DIRECTIONS OF INCREASE OF PROFITABILITY OF THE ACTIVITY OF LLC "JSC "DUNAYSUDNOSERVIS" Research ways and directions of increasing the profitability of the enterprise. Developed measures to increase the profitability of Dunaysudnoservice LLC.

Keywords: analysis, research, profitability, profit, profitability, factors, classification, indicators, level.

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ.....	9
1.1. Сутність, функції та методичні аспекти формування прибутку суб'єкта господарювання.....	9
1.2. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку і рівень рентабельності.....	24
1.3. Система показників рентабельності та методика їх розрахунку.....	35
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕХНІКОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ДІАГНОСТИКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС».....	42
2.1. Загальна характеристика ТОВ «СП«Дунайсудносервіс».....	42
2.2. Аналіз основних технікоекономічних показників діяльності підприємства.....	51
2.3. Діагностика рентабельності діяльності підприємства.....	59
Висновки до розділу 2.....	68
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ І НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС».....	70
3.1. Дослідження шляхів і напрямів підвищення рентабельності підприємства.....	70
3.2. Розробка та обґрунтування заходів щодо підвищення рентабельності діяльності на ТОВ «СП «Дунайсудносервіс».....	76
Висновки до розділу 3	83
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ.....	88
Додаток.....	92

ВСТУП

Актуальність дослідження. В економічному аналізі результати діяльності підприємства можна оцінити за такими показниками як випуск продукції, збут, прибуток тощо. Однак, під час вивчення питання з точки зору оцінки ефективності діяльності підприємства, стає очевидним, що перераховані характеристики є неповними через абсолютність їх природи. У зв'язку з цим, для якісної оцінки ефективності діяльності підприємства в цілому, а також у різних сферах виробництва, в економічному аналізі використовуються показники рентабельності, що представляють собою відносні показники економічної ефективності діяльності суб'єкта.

Їх використання дозволяє порівняти розмір прибутку з вартістю засобів, за допомогою яких він був отриманий. За таких умов тема кваліфікаційного дослідження: «Шляхи підвищення рентабельності підприємства» набуває актуальності. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Шляхи підвищення рентабельності підприємств розглядаються в працях таких авторів, як В.Г. Андрійчук, М.М. Бердар, Ю.А. Долгоруков, І.Й. Єпіфанова, О.А. Зінченко, В.Р. Кобилецький, О.К. Курочкіна, О.О. Непочатенко, І.В. Олександренко та інші.

У той же час необхідно вивчити причину низької рентабельності підприємств та знайти шляхи її збільшення з урахуванням сучасних кризових умов. Мета дослідження – теоретичний аналіз шляхів підвищення рентабельності підприємства, здійснення аналізу рентабельності діяльності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» і розробка та обґрунтування заходів щодо її підвищення.

Завданням цієї робо будуть:

– дослідити та проаналізувати сутність, функції, методичні та теоретичні аспекти формування прибутку підприємства, а також розрахунку показників рентабельності;

– здійснити аналіз основних технікоекономічних показників діяльності підприємства;

– здійснити аналітичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства та проаналізувати показники рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс», виявити резерви їх зростання;

– класифікувати фактори, що впливають на величину прибутку та рівень рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс»;

– дослідити шляхи та напрями підвищення рентабельності підприємства та обґрунтувати заходи щодо підвищення рентабельності діяльності на ТОВ «СП «Дунайсудносервіс».

Об'єкт дослідження – сутність, функції рентабельності підприємства, методика оцінки показників рентабельності та шляхи підвищення рівня рентабельності діяльності підприємства. Предмет дослідження – показники рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс», шляхи та напрями підвищення їх рівня. Методи дослідження.

У процесі виконання роботи був використаний метод аналізу та синтезу для розкриття теоретичних аспектів формування підприємства, визначення системи показників рентабельності та методів їх розрахунку, метод наукового прогнозування для виокремлення шляхів та підвищення рентабельності підприємства, а також індуктивний та дедуктивний методи для дослідження сутності, функцій та методичних аспектів формування прибутку суб'єкта господарювання. В даній роботі було використано вісім рисунків та десять таблиць.

Джерельна база дослідження складається з статистичної та фінансової звітності підприємства, законодавчих та нормативно-правових актів України, підручників та посібників з питань оцінки рентабельності підприємства вітчизняних та зарубіжних науковців та інтернет-ресурсів.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ

1.1. Сутність, функції та методичні аспекти формування прибутку суб'єкта господарювання

На сучасному етапі економічного розвитку України в умовах реальної самостійності суб'єктів господарювання все більшого значення набуває реалізація принципів самоокупності та самофінансування. Основним фактором реалізації зазначених принципів є формування достатнього розміру фінансових результатів, які одночасно завершують цикл діяльності підприємства та виступають необхідною умовою наступного циклу.

Прибуток є найважливішим критерієм успішної роботи підприємства, який характеризує остаточний результат усіх видів діяльності і є формою приросту активів його власників.

Значення прибутку проявляється в тому, що у його величині безпосередньо віддзеркалюються всі аспекти діяльності господарюючого суб'єкта: технологія і організація виробництва, система внутрішнього та зовнішнього управління, особливості діяльності, які визначають якість та обсяг виготовленого продукту, рівень собівартості та ціноутворення, стан продуктивності праці тощо. Також, провідна роль прибутку полягає в тому, що він забезпечує зміцнення бюджету держави, сприяє інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у будь-якій сфері економічної діяльності.

Сукупність цих факторів перетворюють прибуток на основну рушійну силу ринкового механізму господарювання та основне джерело економічного і соціального розвитку підприємства та держави в цілому. Посилення ролі прибутку обумовлено також діючою системою його розподілу, відповідно до якої підвищується зацікавленість власників у збільшенні не тільки загальної

суми прибутку, але й особливо тієї його частини, що залишається в розпорядженні підприємства й використовується як головне джерело засобів, що направляють на виробничий і соціальний розвиток, а також на матеріальне заохочення працівників відповідно до якості затраченої праці.

У збільшенні фінансових результатів підприємства відбиваються інтереси найманих працівників, які зацікавлені у збільшенні своїх доходів у вигляді заробітної плати та участі у прибутках. У зростанні прибутковості діяльності суб'єктів господарювання також зацікавлена держава, адже за рахунок відрахувань від прибутку в бюджет формується основна частина фінансових ресурсів держави, регіональних і місцевих органів влади.

Відповідно, від збільшення обсягів сплачених податків до бюджетів значною мірою залежать темпи економічного та інвестиційно-інноваційного розвитку країни, окремих регіонів, збільшення суспільного багатства й в остаточному підсумку підвищення життєвого рівня населення. Отже, за умов ринкової економіки отримання максимально можливої суми прибутку є метою будь-якого виробництва.

Таке бажання максимізації прибутку визначається його роллю в системі економічних відносин:

- прибуток є основною метою підприємницької діяльності і мірилом її ефективності;
- прибуток є основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечують його розвиток;
- прибуток є носієм захисної функції підприємства від загрози банкрутства та головною передумовою зростання ринкової вартості господарюючого суб'єкта;
- прибуток є джерелом зростання доходів працівників підприємства; прибуток є необхідною умовою при виході підприємства на міжнародний ринок;

- прибуток є фундаментом економічного розвитку країни, джерелом задоволення соціальних потреб у зв'язку з тим, що саме отримання прибутку забезпечує надходження до бюджету податків і платежів;

- прибуток є важливим джерелом задоволення окремих потреб суспільства. Важливість прибутку як внутрішнього джерела фінансування для розвитку суб'єктів господарювання вимагає від управлінського персоналу здійснення ефективного управління його формуванням та розподілом.

Для побудови ефективної системи управління необхідним є:

1) чітке визначення завдань управління прибутком, що ґрунтуються на функціях прибутку та функціях управління;

2) налагодження інформаційного забезпечення системи управління, що передбачає побудову інформаційної системи, яка б забезпечувала управлінський персонал достовірною та оперативною аналітичною інформацією про об'єкт управління;

3) створення дієвої системи контролю за виконанням управлінських рішень. В основі побудови системи управління, яка б відповідала вище наведеним критеріям лежить ідентифікація функцій прибутку в ринковій економіці та господарському житті підприємства, що характеризують його роль, значення та можливості використання.

Дослідження підходів науковців до функцій прибутку, дозволяє зробити висновок, що домінуючою є позиція, що прибуток виконує оціночну (облікову), стимулюючу, розподільчу та соціальну функції. Так, Л.В. Вороніна, притримується думки, що прибуток виконує три функції, а саме: відтворювальну, стимулюючу та узагальнюючу, як оціночного показника діяльності підприємства. О.Р. Кривицькою доведено доцільність уточнення функцій прибутку, де поряд з оціночною функцією і функцією економічного стимулювання виокремлено функцію економічної цінності, оскільки прибуток

відображає економічні відносини, завдяки яким потреби й інтереси людини або групи людей переносяться на речі, предмети, інтелектуальні надбання та мають вартісну оцінку. Ми притримуємося думки вчених, які зазначають, що прибуток виконує оціночну, стимулюючу, розподільчу та соціальну функції.

Сутність оціночної функції полягає в тому, що прибуток є основним показником та критерієм ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Одним із основних факторів належного виконання прибутком цієї функції є: формування повної та достовірної інформації про здійсненні у звітному періоді операції; встановлення в ході здійснення контрольних дій законності та доцільності операцій з формування прибутку, раціональності використання майна власників.

Стимулююча функція ґрунтується на тому, що прибуток як результат діяльності, слугує стимулом для управлінського персоналу та працівників підприємства здійснювати свою діяльність з найвищою ефективністю, що дозволить забезпечити стабільне отримання винагороди за вкладену працю та (або) прийняти участь у розподілі отриманого прибутку. Реалізація стимулюючої функції передбачає вибір та затвердження таких напрямів розподілу прибутку, які б забезпечували можливість створення та подальшого використання фонду споживання за напрямом матеріальне стимулювання працюючих в оптимальній пропорції з фондом накопичення.

Розподільча (бюджетоутворююча) функція реалізується шляхом використання прибутку в якості джерела формування дохідної частини бюджетів усіх рівнів починаючи з державного бюджету, через розподіл прибутку у вигляді податку на прибуток, закінчуючи бюджетом окремого структурного підрозділу підприємства. Для реалізації цієї функції обліковий персонал суб'єкта господарювання покликаний забезпечити належний облік за напрямами використання прибутку та контроль за фактичним використанням прибутку.

Розглядаючи функції прибутку з позиції їх реалізації для досягнення економічного розвитку суб'єктів господарювання, доцільним є виділення соціальної функції, яка передбачає виконання підприємством програм соціального захисту працюючих та суспільства в цілому. Основне завдання управління прибутком в рамках виконання соціальної функції полягає в гармонізації інтересів власників, держави, найманого персоналу та населення в цілому щодо розподілу прибутку та визначення пріоритетних напрямів його використання.

Отже, налагодження на підприємстві системи управління прибутком, яка спрямована на реалізацію оціночної, розподільчої та стимулюючої функції прибутку дозволить забезпечити економічний розвиток підприємства в частині зростання продуктивності праці та економічного зростання кожного суб'єкта господарювання шляхом підвищення ефективності та відповідальності кожного працюючого та окремого структурного підрозділу за результати діяльності. Виконання прибутком соціальної функції виступає запорукою добробуту не лише власників, працівників, суспільства, а й соціальної відповідальності бізнесу в цілому.

Фінансові результати виробничої діяльності підприємства протягом звітного року відображаються у вигляді прибутку. Цей показник є різницею між доходами від надання послуг (продажу товарів) та їх собівартістю. Саме завдяки прибутку стає можливим відображення ефективності господарської діяльності, обсягу та якості наданих послуг (вироблених товарів), стану продуктивності праці тощо.

Прибуток (дохід) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань. Склад валового доходу та валових витрат суб'єктів господарювання визначається законодавством.

Для цілей оподаткування законом може встановлюватися спеціальний порядок визначення доходу як об'єкта оподаткування. Порядок використання прибутку суб'єкта господарювання визначає власник (власники) або уповноважений ним орган відповідно до законодавства та установчих документів. Порядок використання прибутку державних підприємств встановлюється відповідно до закону. Держава може впливати на вибір суб'єктами господарювання напрямків та обсягів використання прибутку через нормативи, податки, податкові пільги та господарські санкції відповідно до закону (ст. 142 ГКУ).

Власна справа - найважливіша, найлегша і найдешевша форма організації бізнесу. Індивідуальна приватна фірма повністю належить одній особі, хоча в ній може бути багато найманих працівників. Зазвичай власник сам обіймає посаду менеджера. Юридично розподілу між власником та його справою не існує - вони єдине ціле. Проте, відповідно до загальноприйнятого принципу автономності (незалежності), справа розглядається як окреме підприємство, облік по якому ведеться окремо від інших справ власника.

Капітал власника при заснуванні фірми формується за рахунок його вкладень. Власна справа, як і будь-який бізнес, розпочинається з метою отримання прибутку. Прибуток збільшує капітал власника. Він визначається як різниця між доходами та витратами, що виникають в процесі господарської діяльності. Власник також може вилучати капітал це можна вважати отриманою заробітною платою або вилученням прибутку від підприємницької діяльності.

Товариство - це система взаємовідносин між двома або більше партнерами, в межах якої вони погодились поділяти ризик і винагороду від спільного ведення бізнесу.

Фінансовий результат товариства розподіляється між його співвласниками. Прибуток оподатковується у складі доходів кожного із партнерів, як і дохід власника індивідуальної приватної фірми або будь-якого громадянина. Порядок розподілу прибутків та збитків потрібно чітко обумовлювати в договорі, щоб запобігти виникненню можливих конфліктів.

Якщо всі партнери при формуванні власного капіталу товариства здійснюють однакові суми внесків, приділяють справам однакову кількість часу, мають рівні організаторські здібності і несуть однаковий ризик, пов'язаний з бізнесом, то в такому разі прибуток або збиток товариства може розподілятися порівну.

Якщо один із партнерів бере на себе керівництво підприємством і приділяє цьому весь свій час - тоді йому із чистого прибутку призначається заробітна плата, яка не впливає на подальший розподіл фінансових результатів. Інший партнер може вкласти у підприємство більше коштів і сподіватись на компенсацію у вигляді більшої частки в прибутку товариства.

В таких випадках із чистого прибутку спочатку виплачується заробітна плата та відсотки на вкладений капітал, а залишок прибутку (або його дефіцит) розподіляється відповідно до обраної методики:

- порівну;
- за встановленою пропорцією;
- пропорційно вкладеному капіталу (за основу може бути взята сума капіталу на початок року або середня частка капіталу кожного партнера).

Корпорація - це зареєстроване певним чином підприємство, створене для здійснення комерційної або виробничої діяльності, яке має права юридичної особи та капітал, розділений на акції. Акціями засвідчується право власності в корпорації, ними можуть володіти як фізичні, так і юридичні особи - акціонери.

Акціонери обирають раду директорів, яка призначає вищих посадових осіб (адміністрацію) для втілення в життя політики корпорації.

Нерозподілений прибуток - це частина акціонерного капіталу, яка не розподілена між акціонерами у вигляді дивідендів, а реінвестована у підприємство і є заробленим капіталом. Наявність кредитового сальдо на рахунку "Нерозподілений прибуток" означає, що активи корпорації збільшились завдяки операціям, за якими отримано прибутки.

Дивіденди - це частина прибутку корпорації, яка розподіляється серед акціонерів. Рішення про виплату дивідендів приймає рада директорів, яка при визначенні їх рівня керується необхідністю збереження оптимального співвідношення між зростанням доходів акціонерів і фінансуванням компанії для її подальшого розвитку. Дивіденди мають бути оголошені Радою директорів до того часу, як вони можуть бути сплачені.

Не менш важлива роль прибутку – це забезпечення стимулюючого впливу на комерційний розрахунок та сприяння інтенсифікації виробництва, незалежно від форми власності організації.

Прибутком підприємства називають частину від виручки за надані послуги, або реалізовані товари, яка залишилася після виплати податків відповідно до діючого законодавства, а також вирахування собівартості.

В процесі господарської діяльності складаються виробничі фактори (праця, капітал, природні ресурси) та ефективна виробнича діяльність працівників, що приводить до створення готової продукції, що перетворюється на товар у випадку реалізації споживачам, або послуг.

Реалізація товарів та послуг здійснюється за вартістю, яка включає в себе минулі витрати та живу працю. Під живою працею мається на увазі новостворена вартість, яка містить у собі дві частини.

До першої входить заробітна плата працівників, задіяних у виробництві товарів або наданні послуг. На її величину впливають різні чинники, які зумовлюються потребою у відтворенні трудових ресурсів підприємства.

В другу частину входить сума чистого доходу, утвореного в результаті реалізації виготовлених товарів або наданих послуг, що є суспільним визнанням їх корисності.

Прибуток в ринкових умовах набуває однієї особливості – увага підприємств при розпорядженні прибутком акцентується не на накопиченні грошових коштів, а на їх витрачанні на перспективу (у вигляді інвестицій та інновацій). Завдяки такому підходу стає можливим досягнення економічного зростання підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

У ході господарської діяльності організація надає послуги та реалізує виготовлену продукцію, отримуючи взамін грошову виручку, яка містить в собі прибуток. Фінансовий результат за певний період визначається наступним чином: зіставляється виручка, виробничі витрати та реалізація, тобто собівартість товарів. Якщо сума виручки більша, ніж собівартість, фінансовим результатом є прибуток.

У деяких випадках собівартість та виручка ідентичні, відповідно, вдалося досягти лише відшкодування витрат, понесених під час виробництва та реалізації продукції (послуг). За умови відсутності збитків без позитивного фінансового результату у підприємства відсутні резерви на виробничий та науково-технічний розвиток.

Відповідно, якщо витрати перевищили суму виторгу, виробнича діяльність є збитковою. Негативний фінансовий результат призводить до серйозних для підприємства наслідків, які можуть обернутися банкрутством та припиненням існування організації в цілому. З точки зору економічної категорії, прибуток є головним джерелом розвитку підприємства який стимулює його ефективну працю.

Також він відіграє роль оцінного показника, а саме допомагає визначити, наскільки ефективно використовуються наявні матеріальні та трудові ресурси. Відображаючи кінцевий результат господарської діяльності організації, прибуток сприяє її розширенню, забезпечує фінансування розвитку та допомагає підвищити конкурентоспроможність на ринку.

При обчисленні суми отриманого прибутку використовується показник виручки від реалізації товарів або надання послуг, а також їх повна собівартість:

$$\Pi = \text{ВР} - \text{С}$$

де Π – прибуток від продажів, грн.;

ВР – виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), грн.;

С – собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг), грн.

Представлена формула демонструє тісний взаємозв'язок між показниками. Якщо змінюється виручка чи собівартість, зміниться і сума отриманого прибутку.

Постачальницька, виробнича та збутова діяльність в повному обсязі відображаються у вигляді прибутку. Він демонструє, чи в повному обсязі використовуються матеріальні ресурси, за якими цінами реалізуються товари та послуги, які трудові ресурси наявні у розпорядженні підприємства, в якому обсязі реалізується продукція та в якому обсязі основні засоби числяться за підприємством.

Беручи до уваги такий важливий елемент як функції прибутку, слід зазначити, що в науковому середовищі виокремлено, за загальним правилом, такі функції як облікова (оціночна), розподільча, стимулююча та соціальна.

Варто наголосити на тому, що Вороніна Л.В. виходить з того, що прибуток виражається в наступних функціях: відтворювальній, стимулюючій та

узагальнюючій як оціночного показника діяльності підприємства. Кривицька О.Р., окрім вищезазначеного, наголошує на існуванні функції економічної цінності, через те що відповідні відносини перебувають в органічному симбіозі з точки зору економіки, а тому остання є своєрідним мірилом обумовленого зв'язку.

Погоджуємося з думкою, що прибуток пов'язаний з обліковою, стимулюючою, соціальною та розподільчою функціями. Отже, в якості економічної категорії прибуток виконує ряд функцій.

1. Виступає показником характеристики економічного ефекту, до якого призвела господарська діяльність підприємства. Тобто отримана сума доходів перевищує суму витрат, вкладених у діяльність.

2. Є ключовою ланкою у фінансових ресурсах організації. Сума, з якої були вираховані всі обов'язкові податки та відрахування, є джерелом для 14 фінансування придбання нового обладнання, проведення науково-технічних та соціальних заходів, виплати матеріальних заохочень працівникам.

3. За рахунок прибутку зростає ринкова вартість підприємства. Отриманий за звітний період прибуток частково капіталізується, за рахунок чого зростає загальний капітал. Чисті активи тісно пов'язані з рівнем капіталізації та їх сумою. Тобто разом зі збільшенням вартості чистих активів, відбувається збільшення ринкової вартості, яка розраховується під час продажу, злиття чи поглинання.

4. Виконує соціальну функцію, формуючи доходну частину бюджету на різних рівнях. Під доходною частиною розуміються податки, за рахунок яких фінансуються суспільні потреби, держава повноцінно виконує свої функції та річні програми.

В процесі формування прибутку підприємства на нього впливають різноманітні внутрішні та зовнішні фактори (чинники). Друга категорія

складається з економічних умов господарської діяльності, місткості ринку, платоспроможного попиту клієнтів (загального рівня та динаміки попиту, які дуже важливі для кінцевого фінансового результату), державного регулювання діяльності організацій. Внутрішні чинники стосуються обсягів вироблених товарів або наданих послуг, їх собівартості, вартості реалізованої продукції та послуг, наявного асортименту підприємства. Процес управління прибутком підприємства передбачає використання різних класифікаційних підходів.

Так, залежно від виду діяльності, у результаті якої отримано прибуток, вирізняють:

- прибуток від звичайної діяльності (визначається як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку на прибуток, який розраховується згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку № 17 “Податок на прибуток”);

- прибуток від надзвичайних подій, тобто прибуток від подій в операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності, що підпадають під визначення надзвичайних.

Його розраховують як різницю між надзвичайними доходами (відшкодування збитків від надзвичайних подій, відшкодування витрат і запобігання втратам від надзвичайних подій тощо) та надзвичайними витратами (витрати від стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій) тощо. Відповідно до порядку розрахунку можна виокремити:

- валовий прибуток – різниця між чистим доходом від реалізації продукції і виробничою собівартістю реалізованої продукції;

- прибуток від операційної діяльності (визначається як алгебраїчна сума валового прибутку й іншого операційного доходу за мінусом адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат).

За джерелами формування вирізняють:

– прибуток від основної діяльності – формується у результаті реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;

– прибуток від фінансової діяльності – може утворюватись у результаті операцій з надходження та вибуття грошових коштів, пов'язаних зі зменшенням і збільшенням статутного капіталу, викупом і продажем власних акцій, продажем облігацій власної емісії, сплатою відсотків за такими облігаціями, погашенням таких облігацій, отриманням і погашенням кредитів банків, сплатою відсотків за користування кредитами банків;

– прибуток від інвестиційної діяльності – характеризує підсумковий фінансовий результат від операцій з придбання (спорудження, виготовлення) і продажу необоротних активів (основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, цілісних майнових комплексів), а також тих фінансових інвестицій, які не є еквівалентом грошових коштів (акцій, облігацій, часток у статутному фонді).

Залежно від мети визначення розрізняють: – бухгалтерський прибуток – це сума прибутку до оподаткування (визначається в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати підприємства за звітний період);

Всі фактори, які мають бодай мінімальний вплив на прибуток, можуть приводити до різних наслідків. Одні – до позитивних, інші – до негативних. Окрім вищезазначених зовнішніх чинників великий вплив на діяльність має середовище, в якому воно функціонує та рівень місткості ринку.

Велику увагу приділяють рівню, динаміці та коливанням платоспроможного попиту, адже саме він визначає, наскільки стабільним буде отримуваний прибуток.

Загальний прибуток організації формується за рахунок:

– прибутку від реалізації основної продукції та надання послуг (основне джерело, формуюче загальний прибуток);

- прибутку від реалізації майна, використання якого не потребує підприємство;

- прибутку за операціями, які відбувалися поза межами реалізації.

Процес формування фінансового результату підприємства (прибутку або збитку) – це його створення в ході господарської діяльності організації. Заходи щодо управління формуванням загального прибутку передбачають керування реалізацією товарів та послуг, а саме зміну кількості та ціни продукції, мінімізація виробничих витрат.

При формуванні та використанні прибутку він може бути представлений у вигляді:

- валового прибутку (збитку);
- фінансового результату від операційної діяльності;
- фінансового результату без вирахування податків та платежів;
- чистого фінансового результату;
- іншого оподаткованого сукупного доходу;
- сукупного доходу.

Як вже було зазначено раніше, саме прибуток найбільшою мірою формує фінансовий бюджет та фінансові ресурси організації.

На рахунок державної служби сплачується податок на прибуток, після чого поточний баланс підприємства складається лише з чистого прибутку для задоволення власних потреб. Розпорядження чистим прибутком надає можливість розширення господарської діяльності підприємства за рахунок фінансування власними джерелами.

Цей процес відіграє важливу роль для акціонерного товариства, оскільки формує його дивідендну політику. Оскільки прибуток дуже вагомо впливає на

розвиток підприємства та є джерелом реалізації ідей його власників та робітників, він потребує ретельного контролю.

Виходячи з того, що за рахунок прибутку формуються фінансові результати організації, збільшується її ринкова вартість, стає більш ефективною виробнича діяльність, на кожному підприємстві налагоджена спеціальна система управління цим показником.

Управління прибутком – це безперервний процес, в рамках якого розробляються та приймаються ефективні управлінські рішення з урахуванням всіх основних аспектів його створення, розподілу за цілями та безпосередньо використання для задоволення потреб підприємства та підвищення дохідності.

Якщо підприємство зацікавлено в максимізації суми прибутку від здійснення операційної діяльності, важливо щоб всі стандарти бухгалтерського обліку ефективно використовувалися. Також важливо регулярно формувати фінансові відомості про поточний стан доходів та їх розкриття у звітній документації.

Методологічна основа боротьби з перешкодами зростанню прибутковості підприємства, якщо на ньому застосовується стратегічне управління – це використання системного (комплексного) підходу.

Методологічною основою усунення перешкод у контексті підвищення прибутку, враховуючи застосування стратегічного управління, має стати системний (комплексний) підхід:

- підприємство є відкритою господарською (економічною системою);
- системна модель є найвищою, що передбачає формування специфічного трактування та регламентації;
- економічна система є транспарентною та має тісний взаємозв'язок з елементами макроекономічної системи.

Проаналізувавши зазначені джерела, можна зробити ряд висновків щодо досліджуваної теми. Основне направлення отриманого доходу підприємства – це покриття збитків господарської діяльності.

Виходячи з цього, завдяки зростанню суми доходу збільшується власний капітал, а класифікація доходів за структурою дозволяє ефективно регулювати діяльність робітників та створити частину сучасної системи управління економікою.

Акцентуючи увагу на державному регулюванні питання щодо дохідної складової підприємства, слід наголосити на тому, що існуюча система обліку доходів в Україні потребує подальшої трансформації та удосконалення.

Варто внести зміни до нормативно-правової бази, запровадити ефективний облік новітніх технологій електронної обробки даних, міжнародне співробітництво у сфері бухгалтерського обліку тощо.

Функції формування прибутку – важлива економічна складова, яка розкриває специфіку управління підприємства в цілому та причиннонаслідкові зв'язки отримання прибутку.

Методологічна основа отримання прибутку має комплексне підґрунтя та залежить від низки факторів, що впливають на якісні та кількісні показники підприємницької діяльності суб'єкта господарювання.

1.2. Класифікація факторів, що впливають на величину прибутку і рівень рентабельності

Рентабельність – прибутковість підприємства, показник економічної ефективності виробництва підприємства, який відображає кінцеві результати господарської діяльності. Її розраховують як відношення балансового прибутку до середньорічної вартості основного капіталу і нормованих оборотних коштів. Види рентабельності та їх призначення полягає в оцінці роботи підприємства. Це відносні показники, за допомогою яких можна побачити прибутковість

підприємства щодо всіх витрат, які необхідні для отримання цього доходу. Виражаються показники найчастіше у відсотках.

Розрізняють два види рентабельності:

- рентабельність, розрахована на основі балансового (загальною) прибутку,
- рентабельність, розрахована на основі чистого прибутку.

Рентабельність являється відносинами характеристиками фінансових результатів. Вони вимірюють дохідність підприємства з різних позицій і групуються у відповідності з інтересами учасників економічного процесу ринкового обміну. Вони дозволяють оцінювати результативність вкладених ресурсів. У фінансовій практиці виокремлюють такі основні групи показників рентабельності: рентабельність продукції, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів (валова, операційна, чиста рентабельність продажів).

Рентабельність продукції можна розрахувати по всій реалізованій продукції і по окремих її видах. У першому випадку вона визначається як відношення прибутку від реалізації продукції до витрат на її виробництво і реалізацію. Рентабельність всієї реалізованої продукції розраховується і як:

- відношення прибутку від реалізації товарної продукції до виручки від реалізації продукції;
- по відношенню балансового прибутку до виручки від реалізації продукції;
- по відношенню чистого прибутку до виручки від реалізації продукції.

Показники рентабельності всієї реалізованої продукції дають уявлення про ефективність поточних витрат підприємства і прибутковості продукції, що реалізовується. У другому випадку визначається рентабельність окремих видів продукції. Вона залежить від ціни, по якій продукція реалізується споживачеві, і собівартості по даному її вигляду. Рентабельність активів (економічна

рентабельність) характеризує – рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом.

Рентабельність продажів використовується в якості основного індикатора для оцінки фінансової ефективності підприємств, які мають відносно невеликі величини основних засобів і власного капіталу. Оцінка рентабельності продажів дозволяє більш об'єктивно поглянути на стан справ. Показник рентабельності продажів характеризує найважливіший аспект діяльності підприємства – реалізацію основної продукції.

Якщо сума прибутку показує абсолютний ефект діяльності, то рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний рівень прибутковості підприємства або продукції, яка реалізовується. У загальній формі рентабельність розраховують як відношення прибутку до витрат або використовуваних ресурсів (капіталу). Рентабельність в перший рік роботи підприємства, як правило, дуже низька, хоча наступні декілька років роботи підприємства спостерігається її зростання. З часом її величина стабілізується, а в кінці виробництва може почати падати.

Однією з причин збільшення рентабельності може бути збільшення об'ємів виробництва. Розглянемо статистичні дані з рентабельності операційної діяльності великих та середніх підприємств на прикладі даних за січень-червень 2013 рік, де вказаний рівень рентабельності окремих видів промисловості. У промисловості рівень рентабельності операційної діяльності за вказаний період склав 3,2%, який являється недуже високим. Достатньо високою ефективністю виділялися підприємства з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (11,9%), виробництво фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (19,8%) та добувна промисловість і розроблення кар'єрів (18,2%).

Водночас, негативний результат операційної діяльності демонструє виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної

продукції (-2,5%), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (-0,8%) та водопостачання; каналізація, поводження з відходами (-19,4%). Таки показники рентабельності у більшій мірі пов'язані з ростом витрат на виробництво, з витратами на матеріальну і сировинну складову, вони прямо впливають на величину собівартості продукції, а отже, і прибутки, пов'язано з тим, наскільки раціонально і економічно витрачаються матеріальні ресурси – адже частка матеріальних витрат у складі собівартості зазвичай коливається від 60 до 90%.

На зміну рентабельності впливають організаційно-технічні та економічні виробничі фактори. Відповідно, аналіз стану рентабельності підприємства передбачає визначення факторів найбільшого впливу на зміну показників рентабельності у позитивний чи негативний бік. Отримані результати використовуються для розробки відповідних заходів, які допоможуть підвищити ефективність діяльності організації.

Найважливішими чинниками зростання прибутку є зростання обсягу виробництва та реалізації продукції, використання науково-технічних розробок, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості, поліпшення якості продукції.

Зростання прибутку залежить від зниження витрат за виробництво продукції, і навіть від збільшення обсягу реалізованої продукції. З метою визначення напрямів пошуку резервів збільшення прибутку фактори впливу класифікують за різними ознаками.

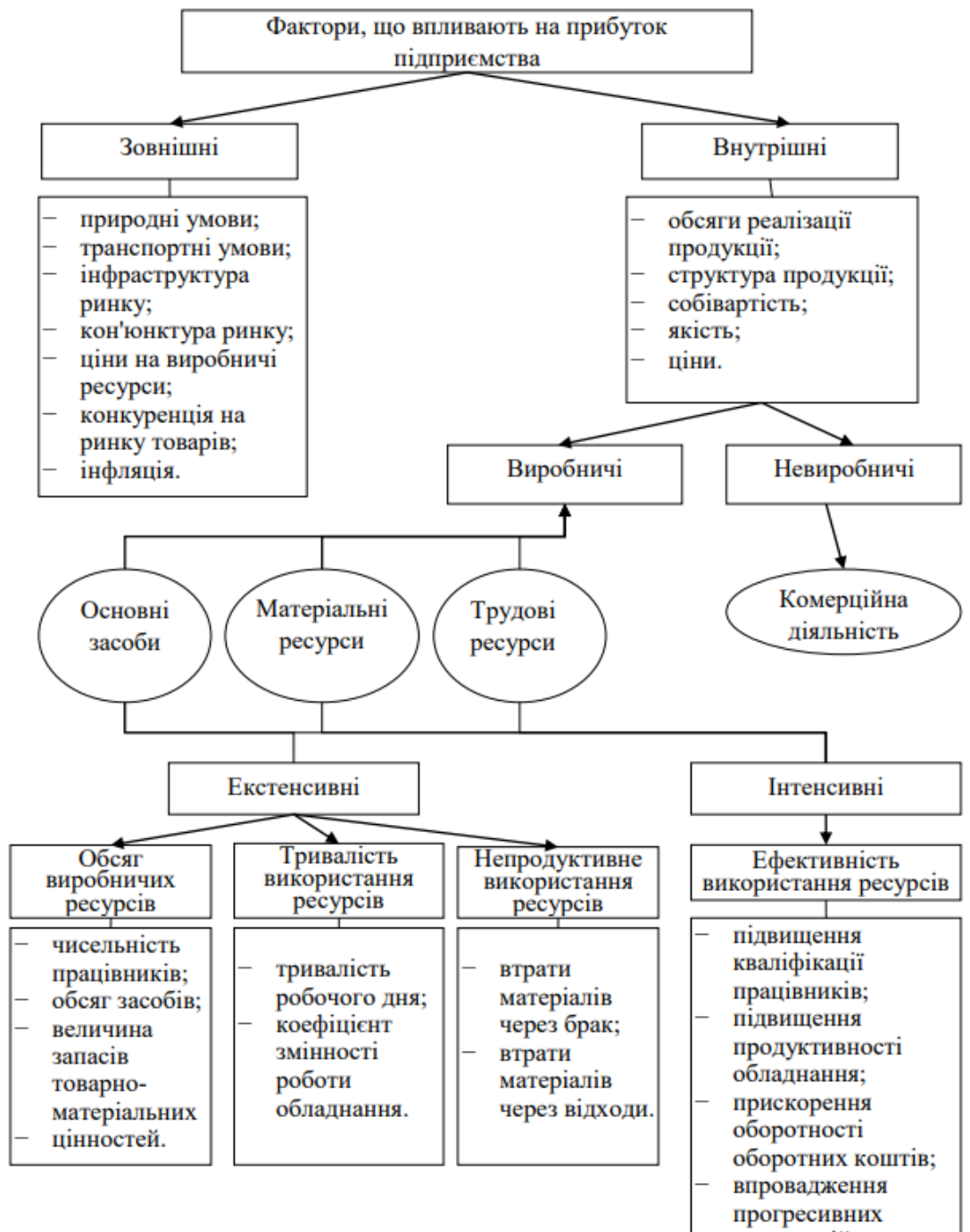

Рис. 1.1. Фактори, що впливають на прибуток підприємства (складено автором за джерелами)

Отже, враховуючи вищезазначені дані щодо класифікації факторів рентабельності та прибутку підприємства, слід виходити з того, що існують як внутрішні, так і зовнішні чинники у цьому відношенні.

Комплексний Фактори, що впливають на прибуток підприємства

Зовнішні:

- природні умови;
- транспортні умови;
- інфраструктура ринку;
- конюнктура ринку;
- ціни на виробничі ресурси;
- конкуренція на ринку товарів;
- інфляція.

Внутрішні:

- обсяги реалізації продукції;
- структура продукції;
- собівартість;
- якість;
- ціни.

Виробничі, Невиробничі, Комерційна діяльність, Основні засоби, Матеріальні ресурси, Трудові ресурси, Екстенсивні, Інтенсивні.

Тривалість використання ресурсів:

- втрати матер'ялів через брак;
- втрати матер'ялів через відходи.

Непродуктивне використання ресурсів:

- тривалість робочого дня;

– коефіцієнт змінності роботи обладнання.

Обсяг виробничих ресурсів:

– чисельність працівників;

– обсяг засобів;

– величина запасів товарноматеріальних – цінностей.

Ефективність використання ресурсів:

– підвищення кваліфікації працівників;

– підвищення продуктивності обладнання;

– прискорення оборотності оборотних коштів;

– впровадження прогресивних технологій.

Характер зазначеного питання зумовлюється специфікою сучасного ринку та капіталістичних відносин в цілому. Для задоволення потреб споживача (цільової аудиторії) на сучасному етапі, слід розробляти та впроваджувати певні новітні тенденції та технології, враховуючи закономірності та «правила гри» вже сформованих суспільних відносин.

Варто усвідомлювати, що кожен з цих факторів не є окремою проблемою чи рішенням. Усі вони перебувають у досить органічному симбіозі у визначенні прибутковості компанії.

Слід визначити, як саме скорочення витрат вплине на виробництво, перш ніж зважитися до відповідних рішучих дій. У даному випадку доречна теза про те що конструктивний аналіз діяльності та врахування кожного чинника є каталізатором прибутку. Невеликі зміни в кожному сегменті зумовлюють істотні трансформації у підприємницькій діяльності в цілому.

Інтенсивні фактори впливають на процес отримання прибутку через якісні зміни: підвищення продуктивності обладнання та його якості, використання прогресивних видів матеріалів та вдосконалення технології їх обробки, прискорення оборотності оборотних коштів, підвищення кваліфікації та продуктивності праці персоналу, зниження трудомісткості та матеріаломісткості продукції, удосконалення організації праці та ефективніше використання фінансових ресурсів та інше.

До невиробничих факторів належать постачальницько-збутова та природоохоронна діяльність, соціальні умови праці та побуту тощо.

Економісти Л. Донцова та Н. Нікіфорова також розподіляють фактори на залежні й незалежні. До незалежних (зовнішніх) вони відносять стан ринку, ціну та тарифи на паливо, енергію, норми амортизації, систему оподаткування, обсяг та якість природних ресурсів.

До залежних (внутрішніх), на їх думку, відносяться обсяг та якість продукції, рівень собівартості та інших затрат, рівень організації праці, економічна зацікавленість працівників та рівень виробництва.

Отже, чинники, які безпосередньо впливають на збільшення прибутку підприємства і які воно може контролювати – це внутрішні чинники. Розглянемо деякі із них.

Одними із найважливіших внутрішніх чинників зростання прибутку в сучасних умовах є такі:

- зростання обсягу готової продукції,
- зниження її собівартості,
- підвищення якості,
- поліпшення асортименту,
- підвищення ефективності використання виробничих фондів,
- зростання продуктивності праці.

У зв'язку з тим, що переважну частину прибутку (95-97%) підприємства одержують від реалізації товарної продукції, то цій частині прибутку має приділятися головна увага.

На прибуток від товарної продукції впливає зміна залишків нереалізованої продукції. Чим більше цих залишків, тим менший прибуток від реалізації продукції.

Величина нереалізованої продукції залежить від низки причин, обумовлених комерційною банківською діяльністю та умовами реалізації продукції. А отже, щоб збільшити прибуток підприємство має вжити відповідних заходів щодо скорочення залишків нереалізованої продукції як кількісно, так і у сумарному вираженні.

Найважливішим чинником, що впливає на величину прибутку, є зміна обсягу виробництва та реалізації продукції. Падіння обсягів виробництва за сучасних економічних умов, беручи до уваги низки протидіючих чинників, як, наприклад, підвищення цін, неодмінно веде до скорочення обсягу прибутку.

Звідси висновок про необхідність вжити невідкладних заходів із забезпечення зростання обсягу виробництва з урахуванням технічного його відновлення і підвищення ефективності виробництва. Натомість, вдосконалення розрахунково-платіжних відносин між підприємствами сприятиме поліпшенню умов реалізації продукції, отже, зростанню прибутку.

Наступний важливий чинник, що впливає на величину прибутку, це ціна продукції. Вільні ціни встановлюються самими підприємствами залежно від конкурентоспроможності цієї продукції, попиту й пропозиції на аналогічну продукцію інших виробників.

Тому рівень вільних цін на продукцію у певній мірі є чинником, який залежить від підприємства. Не залежать від підприємства державні регульовані ціни, наприклад, на продукцію підприємств-монополістів. Вочевидь, що справжній рівень цін визначається передусім якістю готової продукції, залежить від технічного вдосконалення її виробництва, проведення робіт з модернізації існуючих виробництв і т.д.

Дослідження показали, що на сьогодні в багатьох випадках є сенс направити зусилля підприємства на поліпшення ціноутворення. Це особливо справедливо,

якщо прибутковість в розрахунку на одиницю продукції низька, адже тоді збільшення обсягу продажу не спричинить суттєвого зростання прибутку, відтак кращим варіантом буде зниження витрат і/або підвищення ціни.

Можна заперечити, що підвищення ціни зазвичай призводить до певного скорочення обсягу продажу. Але варто зазначити, що, по-перше, це трапляється не завжди, а, по-друге, навіть якщо це і станеться, то невеликим скороченням продажу можна пожертвувати, якщо він буде компенсований підвищеною ціною. В будь-якому разі зміна ціни прямо й одночасно впливає на прибуток і збут.

Ще одним чинником, безпосередньо впливаючим на величину прибутку підприємства, є зміна рівня собівартості продукції. Між величиною прибутку і рівнем собівартості існує прямо пропорційна залежність: чим нижчою є собівартість продукції, обумовлена рівнем витрат на її виробництво, тим вищим буде прибуток і навпаки. Цей чинник, в свою чергу, перебуває під впливом багатьох причин.

Тому, при аналізі зміни рівня собівартості потрібно виявити причини її зниження або підвищення для того, щоб розробити заходи щодо скорочення рівня витрат на виробництво продукції, отже, збільшити за рахунок цього прибуток підприємства.

У практиці підприємницької діяльності застосовуються різні способи зниження собівартості. Безумовно, використовуються такі прийоми, як економія паливно-сировинних ресурсів, матеріальних й трудових витрат, зниження частки амортизаційних відрахувань, скорочення адміністративних витрат тощо. Проте слід пам'ятати, що зниження собівартості має межу, після якого вона вимагає зниження якості продукції.

У сучасному ринковому господарстві приділяють значну увагу новим методам управління витратами, таким як управлінський облік. З його допомогою здійснюється контроль над витратами підприємства. Особливо ефективний облік по центрах відповідальності.

Ця форма управління витратами дозволяє раціоналізувати структуру витрат, оперативно реагувати на відхилення від нормальної запланованої величини витрат і просить передати частину функцій прийняття рішень до рівня лінійних керівників. Вони відповідають за затверджену величину витрат і мають забезпечити виконання запланованих показників.

Крім зазначених вище чинників на величину прибутку впливають зміни у структурі виробленої продукції. Чим більша частка рентабельної продукції, тим більше прибутку отримає підприємство. Тобто збільшення частки малорентабельної продукції спричинить зменшення прибутку.

Загальновідомо, що будь-яка продукція проходить стадії життєвого циклу: проектування, освоєння, запуск у виробництво. В результаті серійного випуску відбувається насичення ринку цим продуктом.

Після закінчення часу продукція морально застаріває, або не витримує конкурентної боротьби, і, під тиском дедалі нижчої рентабельності, її випуск скорочується чи припиняється.

Задля збереження рівня прибутку для підприємства важливо визначити початок проектування й запуску у виробництво нової продукції. Етап проектування й освоєння продукції займає певний час, протягом якого підприємство зазнає збитків.

Потім із моменту запуску продукції у виробництво збитки починають знижуватися і через деякий час досягається точка беззбитковості. При збільшенні обсягу продажу росте і прибуток за допомогою зниження частки постійних витрат.

При досягненні рівноваги попиту й пропозиції розмір прибутку стабілізується і певний час залишається на незмінному рівні. Такий стан може зберігатися досить тривалий час за відсутності загрози з боку конкурентів і при стабільному попиті на продукцію.

За наявності конкурентів підтримку рівня продажів можна досягти, використовуючи метод зниження рентабельності, тобто зниження ціни за допомогою частки прибутку.

При посиленні конкурентної боротьби підприємство неспроможне далі підтримувати рівень продажів за допомогою зниження ціни, оскільки робота стає неефективною, збитковою. Задля підтримки ефективності підприємству потрібно знижувати витрати пропорційно зниженню ціни або ж збільшувати обсяг виробництва іншої продукції, попит на яку ще не вичерпаний.

Тому підприємства повинні братися до освоєння нового виду продукції на етапі зростання прибутку для того, щоб до моменту зниження рентабельності старої продукції випуск нової продукції досяг точки беззбитковості. Така стратегія дозволить постійно зберігати досягнутий рівень рентабельності і навіть, при не сприятливій кон'юктурі, підвищити його.

Прибуток підприємства виступає основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення усіх форм інвестування. Вся діяльність підприємства спрямована на забезпечення зростання прибутку або його стабілізації на певному рівні.

Ряд вище перелічених факторів повинен бути предметом посиленого розгляду та обґрунтування відносно формування прибутку. Без належної уваги до цієї проблеми і кожного фактора зокрема, неможлива ефективна діяльність та прибутковість будь-якого з підприємств.

1.3. Система показників рентабельності та методика їх розрахунку

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів господарської діяльності організації. Їх використання дозволяє вимірювати доходність підприємства, класифікуючи за ознаками різні джерела.

В отриманні такої інформації зацікавлені всі особи, задіяні в економічному процесі та ринковому обміні. Рентабельність дозволяє повною мірою характеризувати факторне середовище, оскільки вони є невід'ємними елементами порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану організації.

У площині ринкових відносин та відповідних механізмів виробничої діяльності рентабельність посідає одне з провідних місць. Специфікою

зазначеної економічної категорії як складової цієї системи є комплексний характер та низка виконуваних функцій.

За загальним правилом, рівень рентабельності позиціонується як провідний оцінний показник з нормою прибутку в ролі основного чинника. Важливо, що головне спрямування показника прибутку – це формування суми, яка відображає абсолютний ефект.

При цьому неважливо, скільки ресурсів було використано. В свою чергу, рентабельність є провідною вартісною складовою ефективності виробничої діяльності, за допомогою якої обумовлюється віддача активів та повнота використання капіталу у виробничих процесах.

Функція зазначеного компонента – формування суми прибутку, а також відображення рівня ефективності виробничої діяльності підприємства, незалежно від його форми власності. Крім того, він використовується для регламентування діяльності організацій.

Виходячи з цього, рентабельність є відносним показником, якому властива оціночність та порівняння. Він розраховується, щоб характеризувати доходність, вигідність, прибутковість тощо.

Значний внесок у розв'язання проблем формування доходів сільськогосподарських підприємств, пошук шляхів оцінки та обґрунтування пропозицій щодо підвищення економічної ефективності сільськогосподарських підприємств здійснили такі учені, як: В.Я. Амбросов, В.Г. Андрійчук, В.П. Вишневський, М.Я. Дем'яненко, В.А. Козубенко, В.Н. Косинський, Є.В. Лобанова, І.І. Лукінов, П.М. Макаренко, С.О. Нікітіна, Б.Й. Пасхавер, В.Я. Плаксієнко, П.Т. Саблук та інші.

Незважаючи на це, аналіз рівня рентабельності виробництва продукції сільськогосподарських підприємств України, а також методи розрахунку показників рентабельності та специфіка їх практичного застосування

сільськогосподарськими підприємствами все ще залишаються недостатньо дослідженими.

Більшість вітчизняних вчених не акцентували увагу на дослідженні комплексного механізму управління прибутком сільськогосподарських підприємств як фактора їх успішного функціонування в умовах ринкової конкуренції. Наукові та практичні розробки даної проблематики крізь призму міжнародного досвіду є надзвичайно актуальними на сьогоднішній день.

Метою статті є аналіз різних методів оцінки рентабельності підприємств аграрного сектору економіки України.

Показники рентабельності являються відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства. Вони вимірюють дохідність підприємства з різних позицій і групуються у відповідності з інтересами учасників економічного процесу ринкового обміну.

Вони дозволяють оцінювати результативність вкладених ресурсів. У фінансовій практиці виокремлюють такі основні групи показників рентабельності: рентабельність підприємства, рентабельність продукції, рентабельність капіталу (активів) підприємства.

У вітчизняній практиці сільськогосподарських підприємств найбільш поширеним є показник рівня рентабельності, що обчислюється як відношення прибутку до повної собівартості реалізованої продукції. Даний показник показує, скільки на кожну витрачену в господарстві гривню (чи іншу грошову одиницю) отримано прибутку.

У економічній літературі описується розрахунок відносних показників рентабельності за наявності позитивних фінансових результатів – прибутків. Однак, на нашу думку, такий підхід є упередженим. Адже при виявленні збитків від господарської діяльності, безперечно, важливо не тільки констатувати цей факт, а й знати рівень збитковості, тобто скільки збитків припадає на кожну вкладену у виробництво грошову одиницю.

Рівень рентабельності (збитковості) можна визначити по окремих видах продукції, по галузях та по господарству в цілому. Рівні рентабельності виробництва окремих видів продукції сільського господарства.

Показники рентабельності досить різноманітні, тому шляхи їх підвищення можуть бути різноманітними. Аналізуючи можливі шляхи зростання рентабельності, варто виділяти зовнішні та внутрішні фактори.

Ряд показників, по типу вартості продукції та ресурсів, об'єму ресурсів, обсягу виробленої продукції, розміру отриманого прибутку та рентабельності продажу, тісно взаємопов'язані функціонально.

Найбільша увага підприємства приділяється змінам у промисловому виробництві з метою зниження ролі зовнішніх факторів. Для того щоб підприємство процвітало, необхідно прийняти міри для розширення збутового ринку, знизивши вартість пропонованих товарів та послуг.

Як відомо, даний процес не супроводжується пониженням рівня встановлених цін на використовувані підприємством ресурси, внаслідок чого роль цінового дефлятора в процесі формування доходності організації стає нижчою.

В результаті спостерігається природний шлях переключення сферу вимог управлінського персоналу на процес контролю за укріпленням промислового виробництва, або за рядом внутрішніх факторів: зменшення рівню матеріалоємності та трудомісткості виготовлюваних продуктів, зростання рівня віддачі наявних на підприємстві основних фондів, а також виробничих машин та технічного обладнання.

На визначення показників рентабельності під час роботи аналітиків впливає безпосередньо поставлена мета. У стандартному варіанті всі показники рівня рентабельності визначаються у вигляді відношення прибутку до витрат, доходів (виручки) або ж ресурсів, які застосовуються (капітал, ОФ).

Вони виглядають як мультиплікативна модель (мультиплікатора: $y = x / z$). Розрізняють наступні показники рентабельності у рамках наступних груп: а) показники дохідності діяльності підприємства та її окремих частин:

1. рентабельність виробництва – відношення суми прибутку до собівартості проданої продукції (робіт, послуг);

$$R_{\text{Вир}} = \text{ЧП СП} * 100$$

де ЧП – чистий прибуток, тис.грн.,

СП – собівартість проданої продукції, тис.грн.

2. рентабельність продажів – відношення величини прибутку до суми виручки від реалізації продукції;

$$R_{\text{Пр}} = \text{ЧП В} * 100$$

де В – виручка від реалізації продукції, тис.грн.

б) показники дохідності майна та його складових:

3. рентабельність активів – відношення суми прибутку до середньорічної вартості активів підприємства;

$$R_A = \text{ЧП ВА} * 100$$

де ВА – вартість активів підприємства, тис. грн.

4. рентабельність основних засобів – відношення суми прибутку до середньорічної вартості ОЗ підприємства;

$$R_{\text{ОЗ}} = \text{ЧП ОЗ} * 100$$

ОЗ – середньорічна вартість основних засобів, тис.грн. в) показники дохідності капіталу.

5. рентабельність власного капіталу – відношення суми прибутку до вартості власного капіталу підприємства;

$$\text{РВК} = \text{ЧП ВК} * 100$$

де ВК – вартість власного капіталу підприємства.

6. рентабельність перманентного (постійного) капіталу – відношення прибутку до суми вартості власного капіталу та величини довгострокових зобов'язань підприємства.

$$\text{РВК} = \text{ЧП ВК+ДЗ} * 100$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання, тис.грн.

У процесі аналізу вказані показники визначають за звітний період, порівнюють з планом, з даними попередніх періодів та виявляють вплив факторів, що зумовили зміни.

Отже, аналізуючи розглянуті вище показники, слід наголосити, що з метою дослідження прибутковості та рентабельності суб'єкта господарювання, слід визначити три етапи: виокремити прибуток підприємства як абсолютний показник прибутковості; проаналізувати рівень ефективності діяльності суб'єкта господарювання, а саме визначити показники рентабельності; на підставі загального аналізу виявити потенційні резерви та шляхи збільшення прибутковості підприємства.

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи, можна констатувати, що прибуток господарюючого суб'єкта, в першу чергу, використовується для покриття збитків у виробничій діяльності, зростання доходів забезпечує збільшення власного капіталу, структурована класифікація доходів дає можливість ефективного управління працівниками, бути частиною сучасної системи управління економікою.

Таким чином, під рентабельністю слід розуміти рівень прибуткової діяльності бізнесу, що визначає головне спрямування суб'єкта

господарювання. Для виміру зазначеної категорії застосовують цілу систему відносних показників, що обумовлюють ефективність функціонування підприємства в цілому.

Варто наголосити на тому, що показники даної категорії більш повно та об'єктивно, на відміну від прибутку, відображають результати господарської діяльності, тому що величина останніх відображає пряму залежність ефекту з вкладеним капіталом чи реалізованими ресурсами.

Показники рентабельності можна об'єднати в кілька груп: показники, що спеціалізуються на видатковій частині; показники, що обумовлюють дохідну частину; показники, в основі яких лежить ресурсний підхід.

Фактори, що впливають на величину прибутку та рентабельності (природні умови, транспортні умови, обсяги реалізації продукції, якість надання послуг, чисельність працівників, обсяг засобів, втрати матеріалів тощо) класифікуються за певними критеріями, що доповнюють один одного та аналізуються виключно в комплексному відношенні.

Процес розрахунку показників рентабельності відбувається за відповідними формулами (розрахунками) детально представленими в даному розділі.

Також визначили які показники, фактори впливають на рівень рентабельності і як з боротись з негативною тенденцією що може виникнути в непередбачуваних ситуаціях на підприємстві.

Також розглянули яка є рентабельність в цілому по підприємству і з акцентом на сегментність. Те що на даний час є шість видів рентабельності які беруть за основу. Де і в яких сферах діяльності їх застосовують.

РОЗДІЛ 2.

ДІАГНОСТИКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС»

2.1. Загальна характеристика ТОВ «СП«Дунайсудносервіс»

Загальна характеристика господарської діяльності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» є впливовим виробником у сфері судноремонту та займає близько 60% ринку послуг з модернізації та ремонту суден типу «річка – море» в Одеському регіоні.

Підприємство здійснює ремонт типів суден вагою до 4 тис. тонн і завдовжки до 120м (можливі винятки): Сормівський, Волго-Балт, Амур, Омський, Волзький, СТ, СТК, морські та річкові баржі, річкові штовхачі.

Метою діяльності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» є отримання прибутку шляхом здійснення виробничо-господарської діяльності у сфері суднобудування та надання супутніх послуг; формування фонду додаткових робочих місць через отриманого прибутку, підвищення рівня економічних та соціальних умов роботи трудового колективу.

Види діяльності підприємства:

1. Суднобудування.
2. Судноремонт.
3. Модернізація.

До основних напрямів діяльності можна віднести перший та другий пункти. Підприємство рідше займається модернізацією суден. За більш ніж п'ятдесят років свого існування завод із невеликих механічних майстерень перетворився на розвинене сучасне підприємство.

Галузь характеризується високою трудомісткістю, енергоємністю, необхідністю у сучасному обладнанні. Попит на продукцію не залежить від сезонності та стабільний. До переліку послуг, що пропонуються заводом, включаються наступні.

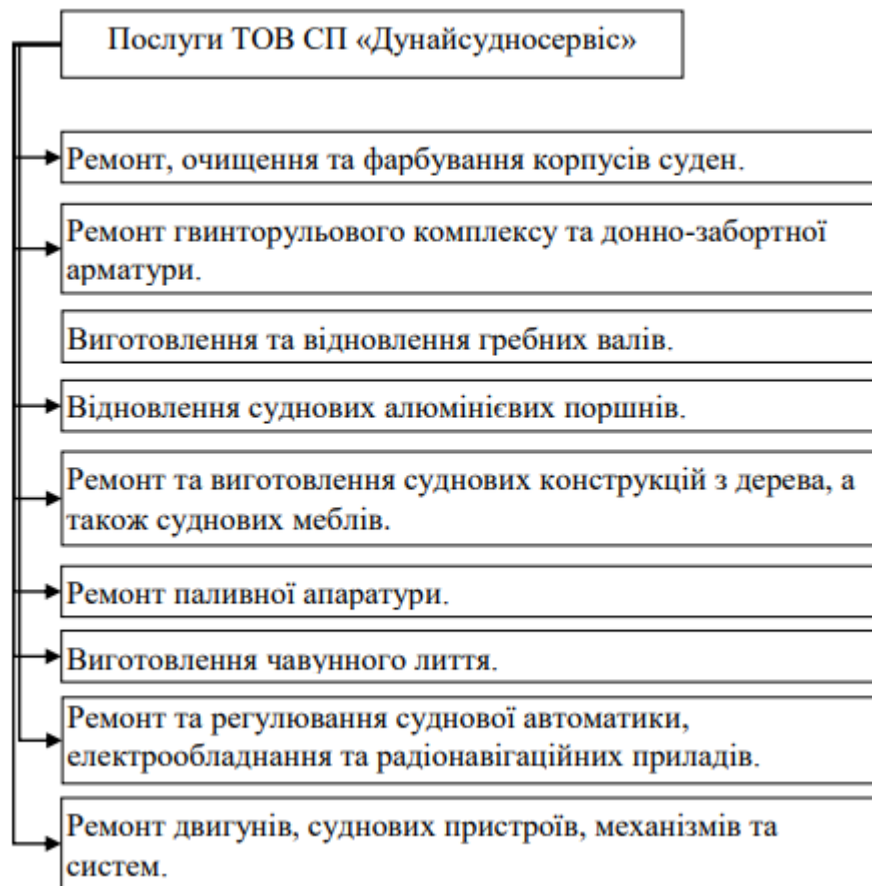

Рис. 2.1. Послуги, що пропонуються ТОВ СП «Дунайсудносервіс» (складено автором за)

За рахунок широкої номенклатури допоміжних виробництв зазначені вище види робіт виконуються власними силами підприємства, крім того, забезпечуються різні види механічної обробки металів, виконання лиття різних деталей із бронзи, чавуну, алюмінію; проводиться термообробка та деталі.

Зазначений перелік послуг постійно розширюється за рахунок впровадження нових технологій у процес виробництва. Завод має у своєму розпорядженні великі виробничі площі, як на суші, так і на воді.

Наявність спеціалізованих цехів та ділянок, а головне кваліфікованих спеціалістів дозволяє здійснювати повний комплекс робіт із ремонту суден різних типів. Судноремонтне підприємство має таку інфраструктуру: Виробнича ділянка з обробки металу займає в загальній сумі 3060 м² і використовується в даний момент більш ніж на 85% .

Використовується чисельне обладнання: Ремонт, очищення та фарбування корпусів суден. Ремонт двигунів, судових пристроїв, механізмів та систем. Ремонт гвинторульового комплексу та донно-заборотної арматури. Виготовлення та відновлення гребних валів. Відновлення судових алюмінієвих поршнів. Ремонт та виготовлення судових конструкцій з дерева, а також судових меблів. Ремонт паливної апаратури. Виготовлення чавунного лиття. Ремонт та регулювання судової автоматики, електрообладнання та радіонавігаційних приладів.

Послуги ТОВ СП «Дунайсудносервіс»:

- машини листозгинальні триволкові та листозгинальні;
- верстат для обробки гребних гвинтів;
- установки для наплавлення валів під шарами флюсу;
- пневматичні молотки клепальні та рубальні;
- зварювальні трансформатори для забезпечення мобільності робіт;
- напівавтомати зварювальні з випрямлячем для безперервного варіння;
- вентиляційні пиловловлюючі агрегати;
- машини для нанесення фарб;
- мийні машини.

Токарно-фрезерна ділянка оснащена таким обладнанням:

- верстати ножівні;
- точильно-шліфувальні;
- верстати комбіновані токарні;
- плоскошліфувальні;
- вертикально-свердлувальні та радіально-свердлильні;
- верстати токарно-гвинторізні та горизонтально фрезерні;
- верстати довбані та стругальні.

Запущена власна киснева підстанція, що дозволяє ефективно і безперервно виконувати роботу. Підприємство має в своєму розпорядженні комплекс піскоструминного обладнання по Устаткуванню Бельгійського та Австрійського очищенню фарбування суден. виробництва.

На підприємстві є потужні компресори, що забезпечують одночасно роботу восьми піскоструминних стволів. Професійний рівень обслуговуючого персоналу та наявність такого обладнання дозволяє досягати швидкості та якості очищення до ступеня

SA1-SA2,

SWW.

Фарбувальні спеціалісти заводу та інспекторів роботи виробляються під наглядом фарбувальних компаній. Фарбування відповідає шведському стандарту ISO.

На підприємстві є також наступне обладнання:

- компресора-фірми «Atlas Copco»;
- піскоструминне 8 комплектів Австрійського виробництва;

– фарбувальне - 4 апарати по 2 посади Німецького виробництва, фірми «Clemko».

Вказаний перелік послуг постійно розширюється за рахунок впровадження нових технологій у процес виробництва. Виробнича структура ТОВ СП «Дунайсудносервіс» включає в себе наступні складові.

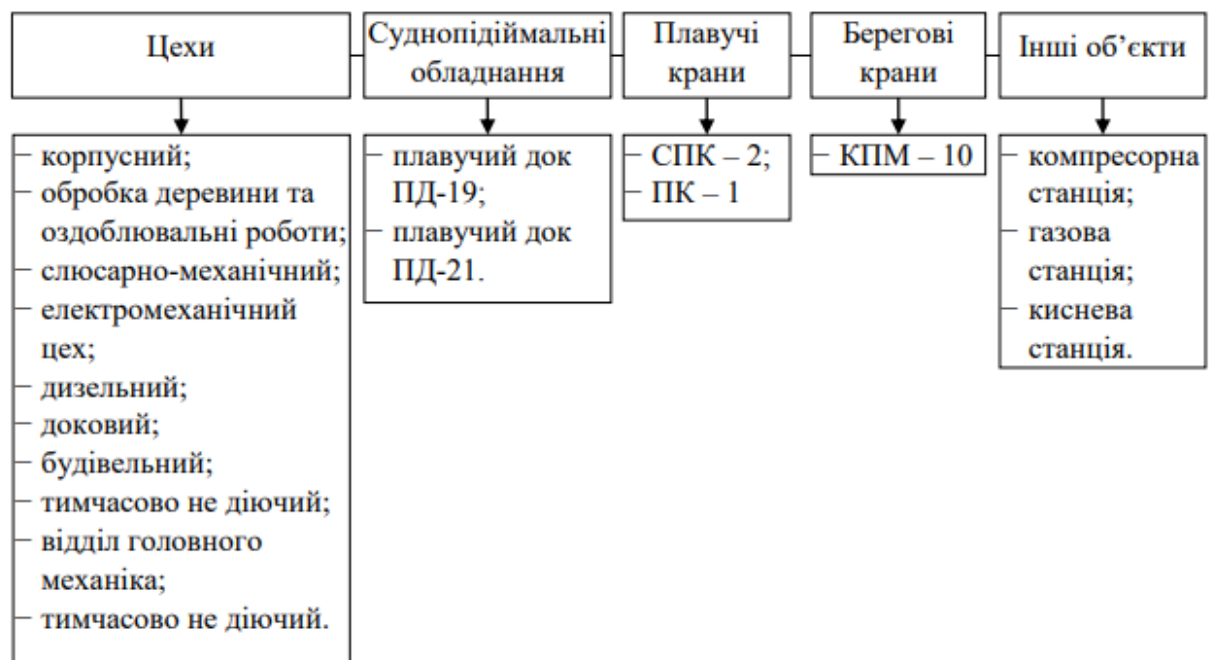

Рис. 2.2. Виробнича структура підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс» (складено автором за джерелом)

Підприємство володіє всім необхідним обладнанням для здійснення повноцінної діяльності відповідно до своєї спеціалізації. Воно займає одне з перших місць на ринку послуг із ремонту суден «Ріка-море» в Одеському регіоні. Конкурентами підприємства є ПрАТ «ІССРЗ», ДП «Одеський судноремонтний завод №2», ДВСП «Кілійський судноремонтносуднобудівний завод», ПАТ УДП, ДП «Іллічівський судноремонтний завод».

Структура ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» заснована на спеціалізованому поділі праці, тобто робота між людьми розподілена не випадково, а закріплена за фахівцями, здатними виконати її найкраще з точки зору організації як єдиного цілого.

Цехи, Інші об'єкти, Берегові крани, Суднопідіймальні обладнання, Плавучі крани:

- корпусний;
- обробка деревини та оздоблювальні роботи;
- слюсарно-механічний;
- електромеханічний цех;
- дизельний;
- доковий;
- будівельний;
- тимчасово не діючий;
- відділ головного механіка;
- тимчасово не діючий;
- компресорна станція;
- газова станція;
- киснева станція;
- плавучий док – КПМ – 10 ПД-19;
- плавучий док ПД-21. – СПК – 2;
- ПК – 1 28

Вищим органом Управління є загальні збори учасників ТОВ, виконавчим органом – директор, органом контролю – ревізійна комісія. Посадовими особами товариства є директор, головний бухгалтер та голова ревізійної комісії.

ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» очолює директор, представник керівництва з якості, який несе повну відповідальність за всю діяльність підприємства. Директор здійснює керівництво підприємством через заступників, головного бухгалтера, інженера з якості, з охорони праці та інспектора з кадрів, безпосередньо підпорядкованих йому. Структура підпорядкування керівної ланки наведена нижче.

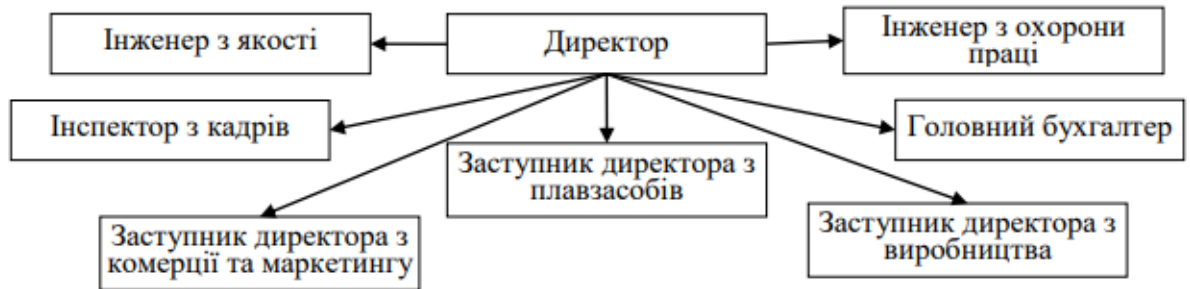

Рис. 2.3. Організаційна структура управління підприємством (складено автором за джерелом)

Усі підрозділи заводоуправління виконують певні функції задля забезпечення виробничої діяльності підприємства.

Загальна кількість працівників підприємства складає 375 осіб, з них:

- адміністрація – 40 чол.;
- основні працівники – 293 чол.;
- працівники допоміжних служб – 6 чол.;
- працівники плавзасобів – 36 чол.;
- тимчасові працівники – 114 чол.

Співробітники юридичної особи формуються кваліфікованими фахівцями із суттєвим досвідом роботи у судноремонтній сфері. Директор, Заступник директора з комерції та маркетингу, Інспектор з кадрів Головний бухгалтер,

Інженер з охорони праці, Інженер з якості, Заступник директора з плавзасобів, Заступник директора з виробництва

Кваліфікаційні навички більшості штатних працівників є досить високими в Україні. Слід зауважити, що за нагальної потреби мобільно викликаються бригади з суміжних підприємств галузі як субпідрядники.

З метою зручності і наочності згрупуємо у таблиці показники за зазначений період, що відображено у фінансовій звітності підприємства.

Таблиця 2.1.

**Показники фінансово економічної діяльності ТОВ СП
«Дунайсудносервіс» за 2020-2021 рр.**

№ п/п	Назва показника	Значення 2020 рік	Значення 2021 рік	Зміна значення показника	
				абсол.,од	відн., %
1	2	3	4	5	6
1	Статутний капітал, тис. грн.	5197	5197	-	-
2	Поточні зобов'язання, тис. грн.	66961	74471	7510	+11,22
3	Необоротні активи, тис. грн.	6649	8033	1384	+20,82
4	Оборотні активи, тис. грн.	58433	66126	7693	+13,17
5	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	110899	107130	-3769	-3,4
6	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	101220	92864	-8356	-8,26
7	Валовий прибуток, тис. грн.	9679	14266	4587	+47,39
8	Чистий прибуток тис. грн.	1263	1567	304	+24,07
9	Середньооблікова чисельність персоналу, чол..	385	386	1	+0,28
10	Рентабельність реалізованої продукції, %	1,14	1,46	0,32	+32,73
11	Виручка на одного працівника, грн./чол.	288,05	277,54	-10,96	-3,8
12	Фондовіддача, грн./грн.	5,56	5,79	0,23	+4,14

Отже, проведемо аналіз з'ясованої динаміки показників діяльності підприємства. Перш за все, звернемо увагу на динаміку показників, що характеризують прибутковість діяльності.

За результатами розрахунків можна побачити, що:

– чистий прибуток ТОВ СП «Дунайсудносервіс» протягом 2020- 2021 років збільшився більш ніж на 24% (304 тис. грн.);

– рентабельність реалізованої продукції зросла майже на 33%.

Досягти такого покращення показників вдалося завдяки зниженню собівартості реалізованої продукції шляхом зміни постачальника з метою закупівлі більш дешевої сировини. Також варто відмітити покращення показників фондовіддачі та фондоозброєності. Динаміка їх зміни відображена у вигляді діаграми.

На зміну цих показників вплинуло збільшення робочої сили та основних засобів підприємства, підвищення вартості на товари та послуги.

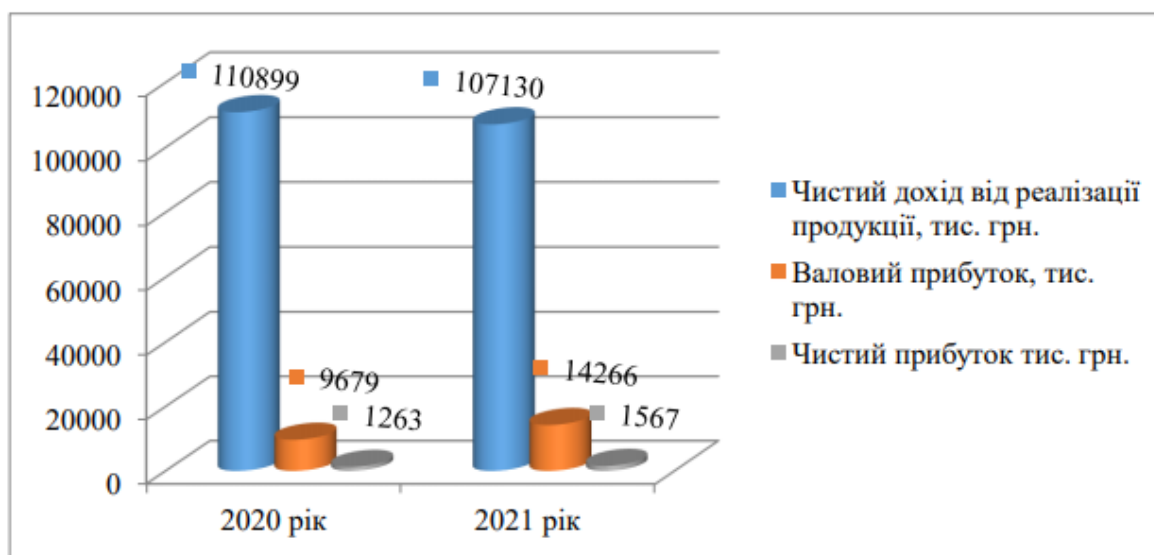

Рис. 2.4. Динаміка показників ефективності використання основних засобів та робочої сили на ТОВ СП «Дунайсудносервіс»

ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» - це надання послуг щодо суднобудування, судноремонту та модернізації. Видається очевидним, що позиції на внутрішньому ринку компанії з надання вищезазначених послуг є істотними не тільки в Одеській області, але й в межах України в цілому. Фінансові показники господарської діяльності підприємства мають позитивну динаміку та суттєво покращилися порівняно з минулим роком.

2.2. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства

Техніко-економічні показники застосовуються для планування та аналізу організації виробництва і праці, рівня техніки, якості продукції, використання основних і оборотних фондів, трудових ресурсів; є основою при розробці техпромфінплану підприємства, встановлення прогресивних техніко-економічних норм і нормативів. Є техніко-економічні показники загальні (єдині) для всіх підприємств і галузей і специфічні, що відображають особливості окремих галузей.

Техніко-економічний аналіз виконують економісти, інженерно-технічні працівники, робітники та органи управління за даними оперативної і періодичної звітності.

Його метою є оцінка господарської діяльності, виявлення причинних взаємозв'язків і взаємодії різних факторів техніки та економіки, резервів виробництва, опрацювання заходів для раціоналізації використання ресурсів.

Техніко-економічний аналіз - це, в основному, внутрішньогосподарський аналіз. У процесі такого аналізу досліджується діяльність усіх структурних підрозділів підприємства, служб, цехів, дільниць, бригад і окремих робочих місць.

Джерелом інформації для такого аналізу є планово-нормативні дані, матеріали оперативного, бухгалтерського обліку, позаоблікові дані. Техніко-економічний аналіз проводиться щоденно, за декаду, місяць, квартал, рік до

складання підсумкової звітності. На підставі результатів аналізу приймаються важливі управлінські рішення.

Нині роль техніко-економічного аналізу зросла, бо основні показники, що характеризують ефективність заходів для впровадження нової техніки, технології, організації виробництва, підприємства розраховують і планують самостійно. Звідси й випливає потреба в ретельному аналізі та обґрунтуванні техніко-економічних показників.

Для аналізу основних техніко-економічних показників діяльності підприємства аналізуються показники за останніх 3-5 років:

- Виробіток;
- Обсяг реалізації;
- Собівартість;
- Вартість майна (середньорічна);
- Вартість активів;
- Вартість основного капіталу (первісна вартість, середньорічна);
- Число працівників;
- Чистий прибуток;
- Фонд оплати праці .

На основі наведених показників аналізується:

- Фондовіддача та фондомісткість;
- Продуктивність праці;
- Середня заробітна плата;
- Показники рентабельності.

Після розрахунків складаються висновки на основі отриманих результатів. На підприємстві основними показниками є рентабельність, товарооборотність.

Для більш чіткого уявлення про обсяги і економічні результати діяльності розглянемо техніко-економічні показники підприємства та зміни що відбулися у значеннях цих показників за 2020-2021 роки.

Не викликає жодних сумнівів той факт, що за сучасних умов увага до діяльності певного підприємства пильно прикута через перманентний аналіз роботи основних потужностей суб'єкта господарювання.

Для грамотного моніторингу діяльності внутрішнього середовища компанії використовується фінансовий аналіз. Специфіка існування останнього обумовлена виконанням функцій причинно-наслідкового зв'язку оцінки та порівняння даних для формування актуальної інформації.

Для реалізації фінансового аналізу використаємо форми річної фінансової звітності, а саме:

- баланс підприємства;
- звіт щодо фінансових результатів;
- звіт про потоки (рух) грошових коштів;
- звіт про власний капітал.

Для складання фінансової звітності відповідно до чинних нормативних актів та надання її користувачам керівництво підприємства формує облікову політику: обирає принципи, методи і процедури обліку таким чином, щоб достовірно відобразити фінансовий стан і результати діяльності підприємства та забезпечити зіставність показників фінансових звітів.

На підставі актуальних даних ТОВ «СК «Дунайсудносервіс» стосовно фінансової звітності – «Примітки до річної фінансової звітності» та «Балансу (Звіту про фінансовий стан)» можна визначити провідні складові, що характеризують особливості діяльності компанії.

Так, у «Примітках до річної фінансової звітності» основна увага присвячена звіту щодо нематеріальних активів (певні права, зокрема, користування природними ресурсами, майном, авторські та суміжні права тощо):

- чітко прослідковується вартість на такі права, принциповим видається залишок на початок та кінець року;
- основних засобів – враховуючи ідентичні формальні критерії, в даному випадку йдеться про земельні ділянки, машини та обладнання, інструменти, прилади тощо, прослідковується еволюція, зокрема, знос певної складової;
- капітальних інвестицій – стосувалися капітального будівництва, придбання (створення) інших засобів чи активів; фінансових інвестицій – зміни позначилися на частках і паях інших підприємств;
- доходів та витрати – витрати на операційну курсову різницю, інші операційні доходи та витрати, списання необоротних активів переважає суміжні категорії доходів, останні остановлять більшість у порівнянні з реалізацією інших оборотних активів;
- дебіторської заборгованості – за товари, роботи та послуги – 37748 тис.грн.

Нестачі і витрати від псування цінностей та будівельні контракти – відсутні. Баланс включає в себе активи та пасиви. Якщо брати до уваги фінансові результати за звітний період, останній складає 107 130 тис. грн. чистого доходу від реалізації продукції, що майже не відрізняється від аналогічного періоду попереднього року – 110 899 тис. грн. відповідно.

Елементи операційних витрат 103 533 тис. грн. та 110 488 тис. грн. за минулий рік. Так, аналізуючи звіт про рух грошових коштів (з використанням методу горизонтального аналізу), слід констатувати більш регресивний стан речей, порівняно з попереднім роком.

Проаналізуємо фінансовий стан підприємства, використовуючи найбільш поширені показники. Почнемо з оцінки платоспроможності і 33 ліквідності підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

Для зручності розраховані показники за 2020 рік позначимо індексом 1, за 2021 – індексом 2.

1) коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K \text{ Абс.Л.} = GK / ПЗ,$$

де GK – грошові кошти, тис.грн.,

ПЗ – поточні зобов'язання, тис.грн.

$$K \text{ Абс.Л.1} = 709/66961 = 0,01$$

$$K \text{ Абс.Л.2} = 324/74471 = 0,004$$

Нормативне значення від 0,2 до 0,35

2) коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K \text{ Шв.Л.} = GK + ДБЗ / ПЗ,$$

де ДБЗ – короткострокова дебіторська заборгованість, тис грн.

$$K \text{ Шв.Л.1} = (709+24920+1714+11950)/66961 = 39293/66961 = 0,57$$

$$K \text{ Шв.Л.2} = (324+37748+1356+9743)/74471 = 49171/74471 = 0,66$$

Нормативне значення: від 0,5 до 2

3) коефіцієнт загальної ліквідності:

$$K \text{ Заг.Л.} = OA / ПЗ,$$

де OA – оборотні активи, тис.грн.

$$K \text{ Заг.Л.1} = 58433/66961 = 0,87$$

$$K_{\text{Заг.Л.2}} = 66126 / 74471 = 0,89$$

Нормативне значення > 1

Аналіз фінансової стійкості підприємства

1) коефіцієнт автономії (фінансової незалежності):

$$K_{\text{авт}} = BK / A (\Pi),$$

де BK – власний капітал, тис.грн.,

A (Π) – активи підприємства, тис. грн.

$$K_{\text{авт}} = 5197 / 65082 = 0,079$$

$$K_{\text{авт}} = 5197 / 74159 = 0,07$$

Нормативне значення: $\geq 0,5$.

коефіцієнт фінансової залежності

$$K_{\text{ф.залеж.}} = 1 - K_{\text{авт}}$$

$$1) K_{\text{ф.залеж.}} = 1 - 0,079 = 0,921$$

$$2) K_{\text{ф.залеж.}} = 1 - 0,07 = 0,93$$

Нормативне значення: 1,67-2,5. 34

1) коефіцієнт фінансової стійкості

$$K_{\text{стійк}} = (BK + ДЗ) / A (\Pi),$$

де ДЗ – довгострокові зобов'язання, тис.грн.

$$1) K_{\text{стійк}} = (5197+0) / 65082 = 0,079$$

$$2) K_{\text{стійк}} = (5197+0) / 74159 = 0,07$$

Нормативне значення: ≥ 1 .

2) коефіцієнт маневрування власного капіталу

$$\mathbf{K \text{ маневрування} = (ВК + \text{Забезп майб. в-т} - \text{НА}) / ВК,}$$

де НА – необоротні активи, тис.грн.

$$\mathbf{1) K \text{ маневрування} = (5197 + 0 - 6649) / 5197 = -0,28}$$

$$\mathbf{2) K \text{ маневрування} = (5197 + 0 - 8033) / 5197 = -0,55}$$

Нормативне значення: від 0,1 і вище.

5) коефіцієнт постійності активів:

$$\mathbf{K \text{ пост.активів} = \text{НА} / \text{ВК}}$$

$$\mathbf{1) K \text{ пост.активів} = 6649 / 5197 = 1,28}$$

$$\mathbf{2) K \text{ пост.активів} = 8033 / 5197 = 1,55}$$

Нормативне значення: 0,67-1,5.

6) коефіцієнт мобільності активів:

$$\mathbf{K \text{ МА} = \text{ОА} / \text{НА}}$$

$$\mathbf{1) K \text{ МА} = 66082 / 6649 = 9,94}$$

$$\mathbf{2) K \text{ МА} = 74159 / 8033 = 9,23}$$

Нормативне значення: відсутнє.

Для більш наглядного представлення змін у фінансовому стані підприємства та оцінки їх динаміки, представимо отримані дані у вигляді таблиці. За отриманими результатами розрахунків можна зробити висновок про стан господарської діяльності підприємства.

Проведення цього дослідження дозволяє визначити, чи потребує ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» розробки та подальшого впровадження змін для покращення поточного фінансового положення.

Таблиця 2.2.

Аналіз фінансового стану ТОВ СП «Дунайсудносервіс» Показники 2020 рік 2021 рік

Показники	2020 рік	2021 рік	Нормативне значення	Відхилення	
				Поточний рік до попереднього року	Поточний рік до нормативного значення
Коеф. абсолютної ліквідності	0,01	0,004	0,2-0,35	-0,096	-0,196
Коеф. швидкої ліквідності	0,57	0,6	0,5- 2	+0,03	відсутнє
Коеф. загальної ліквідності	0,87	0,89	> 1	+0,02	-0,11
Коеф. автономії	0,079	0,07	≥ 0,5	-0,009	-0,43
Коеф. фінансової залежності	0,921	0,93	1,67-2,5	+0,009	-0,74
Коеф. фінансової стійкості	0,079	0,07	≥ 1	-0,009	-0,93
Коеф. маневреності власного капіталу	-0,28	-0,55	≥ 0,1	-0,27	-0,45
Коеф. постійності активів	1,28	1,55	0,67-1,5	+0,27	+0,05
Коеф. співвідношення оборотних до необоротних активів	9,94	9,23	-	-0,71	відсутнє

Для більшої зручності представимо отримані результати у вигляді діаграми.

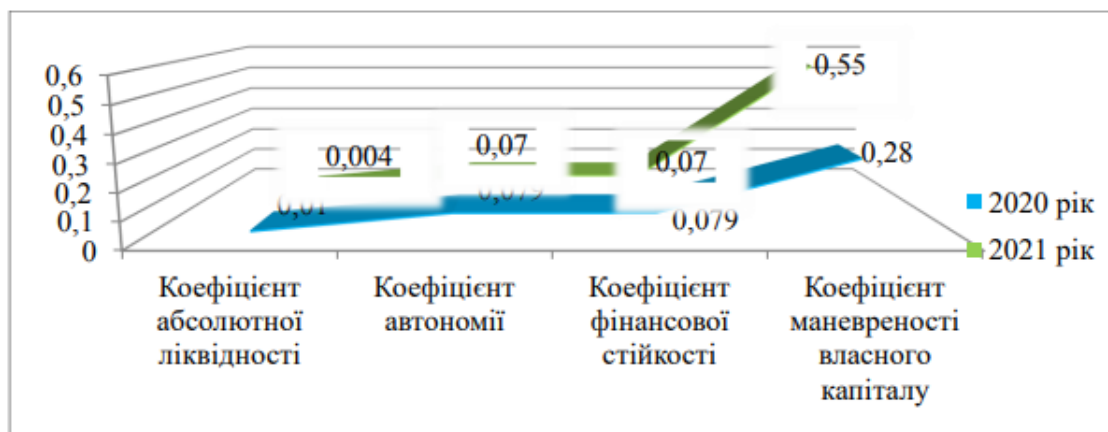

Рис. 2.5. Зміна показників фінансового стану ТОВ СП «Дунайсудносервіс»

Найбільш характерні зміни спостерігаються у показниках абсолютної ліквідності та маневреності власного капіталу. В першому випадку до негативної динаміки призвело значне збільшення суми поточних зобов'язань при зниженні суми наявних грошових коштів. В свою чергу, маневреність власного капіталу знизилася через збільшення об'єму необоротних активів при сталій сумі власного капіталу.

В якості вирішення першої проблеми можна запропонувати часткове погашення суми поточних зобов'язань. Підвищити маневреність дозволить збільшення власного капіталу. Отже, для здійснення аналітичної оцінки результатів фінансової діяльності використано фінансову звітність.

За результатами оцінки робимо висновок про погіршення фінансового стану підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

2.3. Діагностика рентабельності діяльності підприємства ТОВ «СП«Дунайсудносервіс»

Під рентабельністю слід розуміти рівень прибуткової діяльності бізнесу, що визначає головне спрямування суб'єкта господарювання.

Для виміру зазначеної категорії застосовують цілу систему відносних показників, що обумовлюють ефективність функціонування підприємства в цілому, дохідну частину різноманітних векторів спрямування (виробничого господарської, інвестиційної тощо), доцільність виробництва відповідної продукції чи надання характерних послуг.

Варто наголосити на тому, що показники даної категорії більш повно та об'єктивно, на відміну від прибутку, відображають результати господарської діяльності, тому що величина останніх відображає пряму залежність ефекту з вкладеним капіталом чи реалізованими ресурсами.

Їхнє використання спрямоване для надання оцінки діяльності підприємства, а також слугує механізмом в інвестиційній політиці та ціноутворенні.

Показники рентабельності можна об'єднати в кілька груп:

1) показники, що спеціалізуються на видатковій частині (рентабельність продукції, різного виду операцій, інвестиційної діяльності та реалізацією інвестиційних проектів на окремих напрямках, звичайної діяльності);

2) показники, що обумовлюють дохідну частину (прибутковість операцій) (сукупна, валова рентабельність продажів і чиста рентабельність продажів);

3) показники, в основі яких лежить ресурсний підхід (рентабельність сукупних активів або загальна рентабельність, рентабельність операційного капіталу, рентабельність основного капіталу, рентабельність оборотного капіталу, рентабельність власного капіталу тощо).

На основі формул 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7 виконаємо розрахунки основних показників рентабельності підприємства для визначення рівня його поточної прибутковості.

1) Рентабельність активів:

$$РА_{2020} = 1263/74159 * 100 = 1,7\%$$

$$РА2021 = 1567/65082*100 = 2,4\%$$

2) Рентабельність необоротних активів:

$$РНА2020 = 1263/6649*100 = 19\%$$

$$РНА2021 = 1567/8033*100 = 20\%$$

3) Рентабельність власного капіталу:

$$РВК2020 = 1263/5197*100 = 24\%$$

$$РВК2021 = 1567/5197*100 = 30\%$$

4) Рентабельність постійного капіталу:

$$РПК2020 = 1263/(5197+0)*100 = 24\%$$

$$38 РПК2021 = 1567/(5197+0)*100 = 30\%$$

5) Рентабельність основних засобів:

$$РОЗ2020 = 1263/7025*100 = 18\%$$

$$РОЗ2021 = 1567/9076*100 = 17\%$$

6) Рентабельність виробництва:

$$РВир2020 = 1263/101220*100 = 1,2\%$$

$$РВир2021 = 1567/92864*100 = 1,7\%$$

7) Рентабельність продажів:

$$РПР2020 = 1263/110899*100 = 1,1\%$$

$$РПР2021 = 1567/107130*100 = 1,5\%$$

Отримані дані занесемо у таблицю 2.3.

Таблиця 2.3.

Показники рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс»

№	Показники	Значення		Відхилення	
		2020 рік	2021 рік	абсол., од.	відн., %
1	Рентабельність активів	1,7	2,4	0,7	+41,18
2	Рентабельність необоротних активів	19	20	1	+5,26
3	Рентабельність власного капіталу	24	30	6	+25
4	Рентабельність постійного капіталу	24	30	6	+25
5	Рентабельність основних засобів	18	17	-1	-5,56
6	Рентабельність виробництва	1,2	1,7	0,5	+41,67
7	Рентабельність продажів	1,1	1,5	0,4	+36,36

Отже, виходячи з результатів виконаного розрахунку, переважна частина показників рентабельності підприємства має позитивну динаміку. Зниження рентабельності спостерігається лише у випадку з основними засобами (-5,56%). До таких змін призвело стрімке збільшення вартості основних засобів підприємства та зменшення виручки від реалізації.

39 Найкращий показник відображає рентабельність виробництва (+42,67%) та рентабельність активів (+41,18%). Пропонуємо визначити вплив зміни факторів на рентабельність продажів підприємства.

Таблиця 2.4.

Розрахунок впливу факторів на рентабельність продажів ТОВ СП «Дунайсудносервіс» 2021 р.

Показники	Значення		Відхилення, +/-
	2020 рік	2021 рік	
Прибуток, тис. грн. грн	9679	14266	+4587
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	110899	107130	-3769
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	101220	92864	-8356
Рентабельність, продажу, %	9,5	15,3	+5,8

Отже за результатами розрахунків констатуємо, що у 2021 році рентабельність продажів в цілому зросла на 5,8%. З огляду на наше дослідження важливим є визначення впливу чинників на зростання показника рентабельності продажів. Для з'ясування впливу окремих факторів застосуємо метод ланцюгових підстановок. Сукупність методу ланцюгових підставок полягає в послідовній заміні планової (чи іншої) величини одного із складових показника фактичною його величиною, усі інші складові величини показника вважаються незмінними.

Ступень впливу того чи іншого показника визначається послідовним відніманням: – від другого розрахунку віднімається перший; – від третього розрахунку – другий і т.д.

Таким чином, розрахуємо вплив зміни обсягу реалізації продукції на розмір рентабельності продажів:

$$R_{првр} = ((107130 - 101220) / 101220) * 100 = 5,84\%$$

40 За такою ж методикою визначимо вплив зміни собівартості реалізованої продукції на кінцевий показник:

$$R_{прср} = ((110899 - 92864) / 92864) * 100 = 19,42\%$$

Таким чином, збільшення прибутку від реалізації продукції позитивно вплинуло на підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

**Розрахунок впливу факторів на рентабельність виробництва ТОВ СП
«Дунайсудносервіс»**

Показники	Значення		Відхилення, +/-
	2020 рік	2021 рік	
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	110899	107130	-3769
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	101220	92864	-8356
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	7025	9076	+2051
Середньорічна вартість нормованих оборотних засобів, тис. грн.	38271	33904	-4367
Прибуток, тис. грн.	9679	14266	+4587
Рентабельність виробництва, %	19,56	15,36	+5,8

Таким чином, за результатами розрахунків констатуємо, що у 2021 році рентабельність виробництва в цілому зросла на 5,8%. З огляду на наше дослідження важливим є визначення впливу чинників на зростання показника рентабельності виробництва.

Для визначення впливу факторів на зміну рентабельності виробництва проведемо наступні розрахунки:

Розрахуємо вплив зміни суми прибутку на розмір рентабельності виробництва:

$$PB_{2020} = 110899 / (7025 + 38271) * 100 = 244,83 \%$$

$$P_{ум.од.} = 107130 / (7025 + 38271) * 100 = 236,5\%$$

$$PB_{2021} = 107130 / (9076 + 33904) * 100 = 249,25 \%$$

Отже, зміна рентабельності виробництва відбулася за рахунок: – зміни суми прибутку від реалізації.

$$\Delta P = 236,5 - 244,83 = -8,33\% \text{ – зміни вартості активів.}$$

$$41 \Delta P = 249,25 - 236,5 = 12,75\%$$

Загальна зміна склала:

$$\Delta P = -8,33 + 12,75 = +4,42\%$$

Відповідно, збільшення зміна вартості активів позитивно вплинула на підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

Таблиця 2.6.

Розрахунок впливу факторів на рентабельність власного капіталу ТОВ СП «Дунайсудносервіс»

Показники	Значення		Відхилення, +/-
	2020 рік	2021 рік	
Прибуток, тис. грн.	9679	14266	+4587
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	5197	5197	0
Рентабельність власного капіталу, %	24	30	+6

Отже, відповідно до результатів розрахунків констатуємо, що у 2021 році рентабельність власного капіталу в цілому зросла на 6%. З огляду на наше дослідження важливим є визначення впливу чинників на зростання показника рентабельності власного капіталу.

Для з'ясування впливу окремих факторів застосуємо метод ланцюгових підстановок

$$РВК_{2020} = 9689/14266 * 100 = 67,8\%$$

$$РВК \text{ ум.од} = 9679/5197 * 100 = 186,24 \%$$

$$РВК_{2021} = 14266/5197 * 100 = 274\%$$

Розрахуємо вплив факторів:

– вплив зміни прибутку підприємства на рентабельність:

$$\Delta P = 186,24 - 67,8 = 118,44\%$$

– вплив зміни вартості власного капіталу на рентабельність:

$$\Delta P_{BK_{свпр}} - P_{BK_{св}} = 274 - 186,24\% = 87,76\% \text{ 42}$$

Загальний приріст рентабельності:

$$118,44 + 86,76 = 206,2\%$$

Виходячи з цього, збільшення прибутку та середньорічної вартості власного капіталу позитивно вплинуло на підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ СП «Дунайсудносервіс».

Пропонуємо визначити вплив зміни факторів на рентабельність окремої послуги підприємства. У якості прикладу розглянемо встановлення дублера на судно розміром до 500x500 мм.

Таблиця 2.7.

**Розрахунок впливу факторів на рентабельність окремої послуги ТОВ
СП «Дунайсудносервіс»**

Показники	Значення		Відхилення, +/-
	2020 рік	2021 рік	
Ціна реалізації послуги, грн.	1500	1570	+70
Собівартість реалізації послуги, грн.	1305	1326	+21
Рентабельність послуги, %	14,94	18,4	+3,46

Після проведення розрахунків рентабельності можна зробити висновок про те, що показник рентабельності послуги порівняно з 2020 р зріс на 3,46%, що демонструє позитивну динаміку.

З метою визначення впливу окремих факторів використаємо метод ланцюгових підстановок.

$$РП2020 = (1500-1305)/1305*100 = 14,94\%$$

$$Рум.од. = (1570 - 1305)/1305*100 = 20,3\%$$

$$РП2021 = (1500 - 1326)/1326*100 = 13,12\%$$

Отже, зміна рентабельності виробництва відбулася за рахунок:

– зміни ціни реалізації.

$$\Delta P = 20,3 - 14,94 = 5,36\%$$

– зміни собівартості реалізації.

$$\Delta P = 13,12-20,3 = - 7,18\%$$

Загальна зміна склала:

$$\Delta P = 5,36 - 7,18 = - 1,82\%$$

Підсумовуючи виконані розрахунки, можна зробити висновок про те, що зростання собівартості реалізації послуги має негативний вплив на показник рентабельності. В той же час підвищення вартості реалізації значно покращило фінансовий результат. Для наочності представимо зміну показників рентабельності за 2020-21 рр. у вигляді діаграми.

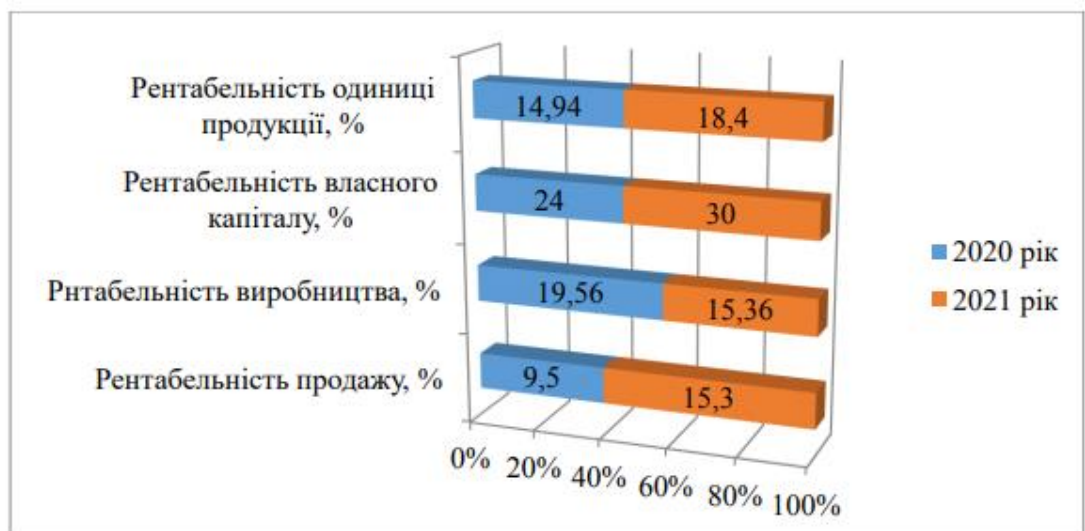

Рис. 2.6. Зміна показників рентабельності підприємства протягом 2020-2021 років

Отже, показники рентабельності підприємства ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» відображають динаміку зростання, здійснення факторного аналізу показало що найбільший вплив мають такі чинники: собівартість реалізації продукції, вартість активів, вартість наявних основних фондів.

Висновок до розділу 2

В рамках даного пункту була комплексно досліджена діяльність підприємства ТОВ «СК «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС» з метою визначення рентабельності та поточного фінансового стану підприємства. В роботі чітко представлені оборотні активи суб'єкта господарювання, що отримали аналітичні оцінки щодо «привабливості» у контексті отримання прибутку.

Першим кроком, був проведений аналіз показників фінансовоекономічної діяльності організації. В результаті визначено, що показники чистого прибутку та рентабельності помітно зросли порівняно з попереднім роком. Досягти такого покращення показників вдалося завдяки зниженню собівартості реалізованої продукції шляхом зміни постачальника з метою закупівлі більш дешевої сировини.

Також варто відмітити покращення показників фондівіддачі та фондоозброєності. Далі проводився аналіз загального фінансового стану підприємства шляхом визначення найбільш вагомих коефіцієнтів.

Розрахунки показали, що порівняно з попереднім роком коефіцієнти зросли, але вони, як і раніше, мають відхилення від нормативного значення. Не виходить за рамки допустимих значень лише коефіцієнт швидкої ліквідності.

В той же час, найбільше відхилення спостерігається між показниками фінансової стійкості підприємства. Також були визначені показники рентабельності господарської діяльності ТВ «СП «Дунайсудносервіс» та з їх

використанням виконаний факторний аналіз для дослідження впливу різних факторів на фінансові показники.

В результаті зроблений висновок про те, що показники рентабельності підприємства відображають динаміку зростання, а здійснення факторного аналізу показало що найбільший вплив мають такі чинники: собівартість реалізації продукції, вартість активів, вартість наявних основних фондів. В наступному розділі розглянемо можливі заходи для зменшення їх негативного впливу.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ І НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «СП «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС»

3.1. Дослідження шляхів і напрямів підвищення рентабельності підприємства

На підставі зробленого аналізу другого розділу вважаємо необхідне зазначити в наступні напрями діяльності підприємства.

ТОВ «СК «Дунайсудносервіс» має у своєму розпорядженні великі виробничі площі як на суші, так і на воді. Наявність спеціалізованих цехів та ділянок, а головне кваліфікованих спеціалістів дозволяє здійснювати повний комплекс робіт із ремонту суден різних типів.

Професійний рівень обслуговуючого персоналу та наявність сучасного обладнання дозволяє досягати великої швидкості та якості виконання робіт. На території розміщення підприємства (м. Ізмаїл), відсутні конкурентні фірми, які спеціалізуються на суднобудівництві на судноремонті. Найближчі міста розміщення конкурентів – Одеса, Миколаїв, Чорноморськ.

Шляхом постійного вдосконалення обладнання та підвищення рівня обслуговування управлінцям «Дунайсудносервіс» вдається втримувати міцну позицію на ринку послуг, розширюючи клієнтську базу та розвиваючись.

Крім того, функціонування підприємства забезпечує наявність робочих місць для значної частини населення міста розташування, тому воно є досить важливим об'єктом. Важливою умовою подальшого розвитку підприємства є пошук шляхів підвищення рентабельності підприємства з урахуванням його специфіки.

Однією з особливостей виробничих процесів на судноремонтних підприємствах є їх індивідуальність, так як обсяг та найменування виконаних

робіт визначається окремо для кожного судна залежно від характеру дефектів та ступеня зносу вузлів та окремих деталей, що збільшує трудомісткість етапу технологічної підготовки виробництва.

Процес розробки документації на багатьох судноремонтних підприємствах носить змішаний характер. Реалізація документообігу здійснюється класичним методом – на паперових носіях.

І на нашу думку це великий мінус. Затрата часу на доставку, обробку інформації. Особливо дивно спостерігати за цим в період масової оцифрування підприємств. Але досить непогана оптимізація часу коштує досить дорого (на період 2021 року сума підключення підприємства і переведення всіх баз даних на цифрові носії коштує 197000 доларів разом із навчанням для персоналу з терміном виконання 2 роки).

Недоліки в області інформаційних технологій безпосередньо впливають на досягнення поставлених цілей та реалізацію стратегічних завдань. Існує потреба впровадження систем автоматизації конструкторськотехнологічної підготовки та управління виробництвом. На сьогоднішній день процес технологічної підготовки судноремонтного виробництва неможливо уявити без застосування інформаційних технологій.

Перехід до використання, що намітився сучасних інформаційних технологій не дозволяє повною мірою виключити виникнення негативних наслідків недосконалості технічної системи документообігу судноремонтних підприємств.

Для сучасного судноремонтного виробництва характерні інтенсивні інформаційні потоки. У традиційних системах управління судноремонтом ряд задач не вирішується через відсутність вихідної первинної інформації, значної трудомісткості та складності алгоритмів її обробки.

Наприклад, велике значення для визначення дійсної потреби в матеріальних ресурсах встановлення кількісної залежності витрати матеріалів від конструкторськотехнологічних параметрів об'єктів, що ремонтуються, та характеристик умов праці.

Однак при ручних методах накопичення та обробки інформації регулярне вирішення такого завдання практично важко реалізувати. Корінні перетворення управлінської праці, якісні зрушення в організації та методах управління дозволяють практично здійснити інтегровані інформаційні системи керування, елементи цифрового підприємства.

Перехід до нових стандартів управління підприємством нерозривно пов'язаний з автоматизованими інформаційними системами, які забезпечують комплексне вирішення завдань управління не тільки основними виробничими, фінансовими та матеріальними ресурсами підприємств, а також ресурсами, які зазвичай розглядаються як допоміжні ресурси клієнтів.

Цифрове підприємництво цифрові елементи виробництва підтримка технологій проектування продукції елементи керування підприємством технологічної підготовки виробництва, здійснювати електронний документообіг, а також відстежувати технічний стан суднової техніки протягом усього життєвого циклу.

Нові розробки в галузі проектування, конструкторсько-технологічної підготовки, інженерних розрахунків не тільки перевірені на практиці, а й застосовуються у повсякденній роботі. На верфях 3D-моделі використовуються для розкрою металу, для компонування обладнання та моделювання проходження труб та кабельних трас. Але, на жаль, не завжди і не скрізь.

Розвиток технічних засобів сприяє впровадженню на судноремонтних підприємствах систем автоматизованого проектування, при цьому особливу важливість набуває вибору ефективних засобів автоматизації технічної підготовки виробництва

Завдяки застосуванню сучасних CAD/CAM/CAE-технологій у конструкторів з'явилися можливості для створення складніших інженерних проектів у разі скорочення термінів розробки. Із застосуванням даних технологій формується єдиний інформаційний простір, в якому знаходиться інтеграція систем автоматизації проектування та систем автоматизації виробничих процесів відбуваються одночасно.

Також великою проблемою виступає некоректне планування витрат підприємства через нестабільну ситуацію на українському судноплавному ринку який почався в період анексії півострову Крим у 2014 році.

Особливо видно це на обсягу поставляє мого товару в Україну та на експорт останньої. Кількість суден в Чорному Морі з 2013 року по 2015 рік різко впали майже на третину. Тим самим зменшується довіра інвесторів судноплавних компаній. Яке в свою чергу знижує попит на нові суда і ремонт експлуатованих варіантів. Приклад чистого прибутку компанії за 2013 рік

При виборі основних організаційно-програмних рішень необхідно брати до уваги, що обробка інформації, при якій технолог абсолютно відірваний від інформаційної нормативно-довідкової бази даних, не відповідає вимогам сучасної організації виробництва.

Існуючі методи та засоби оперативного планування ремонту суден не дозволяють врахувати складні взаємозв'язки окремих технологічних процесів, що здійснюються в різних виробничих підрозділах судноремонтного підприємства, забезпечують прийняття ефективних цілеспрямованих рішень в умовах обмежених ресурсів. Як основне організаційно-програмне заходи необхідне рішення щодо розробки спеціалізованого автоматизованого робочого місця технолога

На цей час склалися три групи основних елементів цифрового підприємства. Вони є взаємопов'язаними та потребують комплексного підходу.

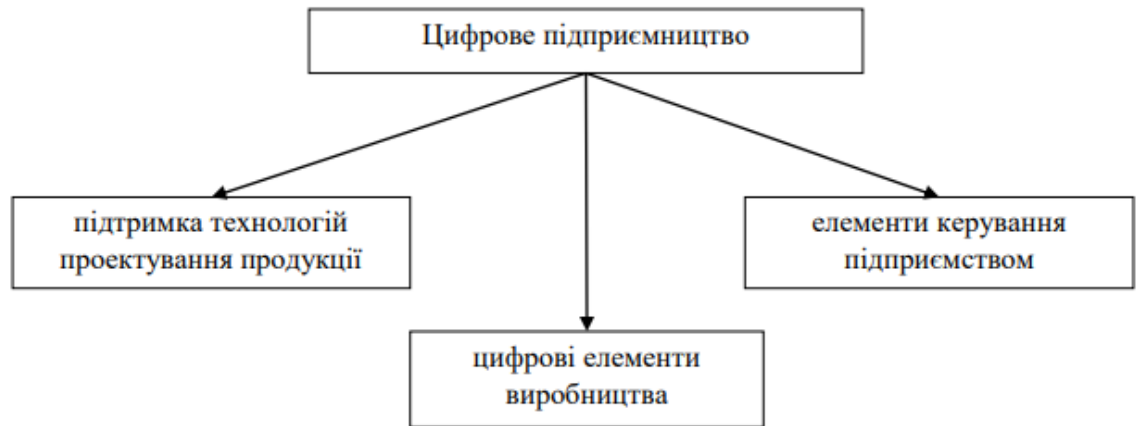

Рис. 3.1. Основні елементи цифрового підприємництва (складено автором за.

У судноремонті основними видами підготовки виробництва є: організаційно-планова, технологічна, конструкторська, матеріально-технічна, кадрова. У комплексній підготовці виробництва значну роль грає технологічна підготовка.

При цьому лише незначна частина часу (менше 15%) витрачається технологами на прийняття рішень, а інше – на пошук необхідної інформації та оформлення документації. Тому одним із основних напрямів розвитку судноремонту є автоматизація технологічної підготовки виробництва в частині забезпечення інформаційної підтримки при проектуванні технологічних процесів ремонту, а також формування, обліку, контролю руху та коригування ремонтної документації.

Розробка та впровадження комплексної моделі автоматизації у сфері судноремонту дозволить на вищому рівні вирішувати питання формування технологічних процесів ремонту, скоротити трудомісткість та терміни

З урахуванням зазначених позицій можна зробити висновок про те, що нові можливості вдосконалення оперативного управління судноремонтним виробництвом можуть з'явитися у зв'язку з розробкою автоматизованих систем управління.

Управління на основі інформаційних технологій супроводжується високим рівнем професійної підготовки всіх категорій персоналу. Для реалізації цього завдання у систему управління судноремонтним підприємством може бути вбудована система підготовки кадрів, що володіє новітніми засобами обчислювальної техніки та програмними продуктами.

Якісні показники перебувають у центрі уваги: нині особливо гостро постає питання підвищення якості судноремонтних робіт та ефективності праці. Система якісного судноремонту дозволяє зменшити поза експлуатаційний період та сумарні витрати на технічну експлуатацію флоту, забезпечити встановлений рівень якості відремонтованого обладнання з метою зниження експлуатаційних витрат, освоєння ремонту нових кораблів, судів та суднових технічних засобів, їх модернізацію тощо.

Система планування підвищення якості в судноремонті є невід'ємною частиною, спеціальною функцією системи управління якістю продукції. Усі види технологій, що застосовуються у сучасному судноремонтному виробництві повинні забезпечувати вихід якісного продукту та оптимальне використання ресурсів. Нині у судноремонтному виробництві популярність набувають методи бережливого виробництва.

Вони мають забезпечити вихід якісного продукту, оптимальне використання ресурсів, значно підвищити ефективність виробництва. Якість продукції – об'єкт свідомого та планомірного впливу в ході управління сучасним та високорозвиненим виробничим процесом.

Необхідним є формування нового підходу або нової стратегії в управлінні якістю та управлінні підготовкою виробництва. Питання якості судноремонту визначаються дією багатьох випадкових, місцевих та суб'єктивних факторів.

Усі технічні фактори, що впливають на якість продукції, можна розділити на дві групи. Перша група – стан, ступінь новизни та досконалості: основні фонди

підприємства (технологічне обладнання, контрольно-вимірювальні засоби, оснащення тощо).

У цьому відношенні найбільше значення має рівень механізації та автоматизації виробничого процесу, за якого повністю або частково виключається суб'єктивний вплив людського фактора на якість.

Друга група – група технічних факторів; відноситься до галузі технічної підготовки виробництва. Якщо розглядати техніку, технологію та організацію виробництва у взаємозв'язку, то можна встановити, що вони розвиваються за деякими загальними законами.

У судноремонті між технікою, технологією та організацією виробництва існує пряма залежність. Проблеми сьогоденного судноремонту - його низьке технічне забезпечення. Проте позитивних змін лише щодо технічного забезпечення виробництва недостатньо.

Незадовільні економічні показники судноремонтних підприємств багато в чому пояснюються недосконалістю технології, організації технічного контролю, низькою якістю технічної документації тощо. Зазначені недоліки у роботі інженерних служб абсолютно нетерпимі в інноваційних умовах управління виробництвом.

3.2. Розробка та обґрунтування заходів щодо підвищення рентабельності діяльності на ТОВ «СП «Дунайсудносервіс»

За результатами розрахунку показників рентабельності було визначено тенденції зростання. Проведений факторний аналіз дав можливість визначити, що провідними чинниками впливу на показники рентабельності і разом на підвищення їх зниження є собівартість товарів та послуг, що надаються підприємством, поточні активи та вартість основних засобів.

Для підвищення показників рентабельності ТОВ «СП Дунайсудносервіс», запропонуємо вдатися до заходів, які передбачають:

– придбання нового технічного обладнання для оптимізації виробничих процесів;

– комп'ютеризацію усіх робочих підрозділів підприємства.

Придбання нового технічного обладнання дозволить скоротити витрати часу та робочої сили під час вирізання металу і послідуного ремонту суден.

Пропонується відмовитись від вже наявних застарілих шліфувальних машин на користь лазерного станка MSL1325Plus (актуальна вартість – 570 тис.грн.). Також це рішення допоможе підвищити точність параметрів отриманих результатів та реалізувати більш важкі завдання за завчасно підготованими 3D схемами.

Комп'ютеризація усіх робочих підрозділів підприємства дозволить досягти вдосконалення системи управління підприємством та покращення комунікації між окремими підрозділами можна завдяки оснащенню кабінетів персональними комп'ютерами у кількості 5 шт. і доступом до мережі.

Варто зазначити, що на поточний момент у розпорядженні керівників та працівників бухгалтерії наявне вказане обладнання, але ведення паперового документообігу на складах, в технологічному відділі та інших, важливих для організації ланках, суттєво ускладнює обмін поточною інформацією, та, відповідно, здійснення якісного управління виробничими процесами в цілому.

Для обґрунтування зазначених заходів проведемо відповідні обчислення. Розрахуємо термін окупності нового обладнання (лазерного станка) та економію трудової сили за рахунок придбання персональних комп'ютерів. Спочатку визначимо суму, яка буде витрачена на придбання, доставку, встановлення і налагодження лазерного станка.

Сукупні витрати складуть:

$$V_{п} = V_{пр} + V_{д} + V_{вст} + V_{н}$$

$$\mathbf{Вп = 570000 + 500 + 1000 + 1000 = 572500 \text{ грн}}$$

Аналогічно визначаємо загальні витрати на комп'ютеризацію підрозділів підприємства.

Для комплектації п'яти робочих місць необхідно придбати комп'ютерну мишку (300 грн), клавіатуру (250 грн), монітор (4000 грн) та системний блок (4500 грн).

$$\mathbf{Вп = (300+250+4000+4500)*5 + 500 + 1000 + 500 = 47250 \text{ грн}}$$

Річний валовий дохід від роботи лазерного станка становить різницю між виручкою за реалізований товар та витратами на сировину. В даному випадку мова йде про виготовлення:

листів дублерів для судна з вартістю 1570 грн., та собівартістю 1326 грн. (реалізується в кількості 20 шт. за місяць); привальних брусів вартістю 4160 грн./м. та собівартістю 3600 грн./м.(реалізується в кількості 50 м. за місяць);

латок для ремонту суден вартістю 1000 грн. за стандартну латку розміром 1*1м. та собівартістю 700 грн. (реалізується в кількості 75 шт. за місяць).

Тобто, сума валового доходу від використання нового обладнання за місяць буде дорівнювати:

$$\mathbf{ВД = (1570-1326)*20 + (4160-3600)*50 + (1000-700)*75 = 4880 + 28000 + 22500 = 55380 \text{ грн.}}$$

Термін окупності обладнання визначається за наступною формулою:

$$\mathbf{T = К/ВД, (3.2)}$$

де Т – термін окупності, років,

К – капітальні вкладення, грн.,

ВД – валовий дохід, грн.

$$T = 572500/664560 = 0,86 \text{ років} \approx 10 \text{ місяців}$$

За рахунок впровадження комп'ютерів значно скорочується обсяг робіт при фіксації виробничої інформації та формуванні звітів, що дозволяє виключити по одному працівнику з кожного підрозділу, де буде встановлене обладнання.

На підприємстві дані функції виконує 5 осіб на умовах 0,5 ставки. Розмір заробітної плати за виконання безпосередньо робіт з фіксації виробничої інформації та формуванні звітів складає 3250 грн на 1 особу 54 щомісяця.

Відповідно, економія на виплаті буде складати 19825 грн щомісячно. ($5 \cdot 3250 \cdot 1,22\%$ (22% складає соціальний внесок)).

Термін окупності комп'ютерного обладнання за таких умов буде складати:

$$T = 47250/19825 = 2,38 \text{ місяці} \approx 2 \text{ місяці } 15 \text{ днів}$$

Доречно підрахувати показник збільшення об'єму виробництва. Оскільки лазерний станок працює продуктивніше, ніж шліфувальне обладнання, економічний ефект від їх використання відрізняється.

Місячний валовий дохід від шліфувальної машини дорівнював:

$$\begin{aligned} \text{ВД} &= (1500-1305) \cdot 15 + (4160-3600) \cdot 32 + (1000-700) \cdot 40 = 2925 + 17920 \\ &+ 12000 = 32845 \text{ грн.} \end{aligned}$$

В той же час оновлення технічного обладнання принесе 55380 грн в місяць. Відчутна різниця пояснюється застарілістю шліфувальної машини. Через використання простіших технологій у її виготовленні та знос за рахунок тривалого використання вона працює повільніше і не дозволяє виконувати більше замовлень.

Різниця валового доходу буде дорівнювати:

$$55380 - 32845 = 22535 \text{ грн.}$$

Також проаналізуємо зміни в продуктивності праці. Виготовленням металевих конструкцій займаються три спеціалісти (позмінно) з однаковим окладом.

Розрахуємо поточний та плановий виробіток на одного працівника в грошовому виразі за формулою:

$$\text{Вир} = \text{Оп}/\text{Р},$$

де Вир – виробіток за місяць, грн,

Оп – об'єм виготовленого продукту, грн;

Р - кількість робітників, люд.

$$\text{Вирп} = 167620/3 = 55873 \text{ грн/люд}$$

$$\text{Вирпл} = 261900/3 = 87300 \text{ грн/люд}$$

Тобто, завдяки впровадженим змінам виробіток на одну людину збільшиться на 56,23%. Розрахуємо зміни прибутку завдяки збільшенню виробітку та зменшенню витрат на оплату праці, використовуючи отримані показники за 12 місяців.

$$1567000 + 270420 + 237900 = 2075320 \text{ грн} = 2075,32 \text{ тис.грн.}$$

Для більш повного розуміння впливу впроваджених заходів на результати виробничої діяльності проаналізуємо динаміку рентабельності з урахуванням прогнозованих економічних показників.

Для цього використаємо формули 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7 і виконаємо відповідні розрахунки. Пропонуємо розглянути зміну показників у вигляді таблиці 3.1.

**Очікувана зміна показників діяльності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс»
внаслідок впровадження запропонованих заходів**

Показник	2021 рік	Плановий рік	Відхилення	
			абсол., од.	відн., %
Валовий дохід від окремого обладнання, грн.	32845	55380	22535	+68,6
Виробіток на одного працівника, грн./люд.	55873	87300	21427	+56,25
Вартість активів, тис. грн.	8033	8658,38	625,38	+7,8
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	9076	9701,38	625,38	+6,9
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	107130	129665	22535	+21,04

Отже, впровадження запропонованих заходів допоможе підвищити показники господарської діяльності підприємства, що забезпечить зростання виручки від реалізації продукції, і врешті-решт, досягти підвищення фінансового результату наприкінці звітної періоду.

1) Рентабельність активів:

$$РА_{2021} = 1567/65082 * 100 = 2,4\%$$

$$Р_{пл.} = 2075,32/65082 * 100 = 3,19\%$$

2) Рентабельність необоротних активів:

$$РНА_{2021} = 1567/8033 * 100 = 20\%$$

$$Р_{пл.} = 2075,32/(8033+625,38) * 100 = 23,97\%$$

3) Рентабельність власного капіталу:

$$РВК_{2021} = 1567/5197 * 100 = 30\%$$

$$Р_{пл.} = 2075,32/5197 * 100 = 39,93\%$$

4) Рентабельність постійного капіталу:

$$РПК2021 = 1567/(5197+0)*100 = 30\%$$

$$Рпл. = 2075,32/5197*100 = 39,93\%$$

5) Рентабельність основних засобів:

$$РОЗ2021 = 1567/9076*100 = 17\%$$

$$Рпл. = 2075,32/(9076+625,38) = 21,39\%$$

6) Рентабельність виробництва:

$$РВир2021 = 1567/92864*100 = 1,7\%$$

$$Рпл. = 2075,32/92864*100 = 2,23\%$$

7) Рентабельність продажів:

$$РПР2021 = 1567/107130*100 = 1,5\%$$

$$Рпл. = 2075,32/(107130+22535)*100 = 1,6\%$$

Отримані дані занесемо у таблицю 3.2.

Таблиця 3.2

**Показники майнового стану ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» з
урахуванням впроваджених заходів для підвищення рентабельності**

№	Показники	Значення		Відхилення	
		2021 рік	2022 рік	абсол., од.	відн., %
1	Рентабельність активів	2,4	3,19	0,79	+32,9
2	Рентабельність необоротних активів	20	23,97	3,97	+19,85
3	Рентабельність власного капіталу	30	39,93	9,93	+33,1
4	Рентабельність постійного капіталу	30	39,93	9,93	+33,1
5	Рентабельність основних засобів	17	21,39	4,39	+25,82
6	Рентабельність виробництва	1,7	2,23	0,53	+31,18
7	Рентабельність продажів	1,5	1,6	0,1	+6,67

Таким чином, очікувані показники рентабельності відображають позитивні зміни в господарській діяльності підприємства завдяки оптимізації процесу виготовлення продукції шляхом придбання нового сучасного обладнання, а також виключення зі штату окремих працівників за рахунок спрощення процесу ведення документообігу на підприємстві.

Висновок до розділу 3

Впровадження запропонованих заходів оправдовується зміною валового прибутку від реалізації окремих товарів та послуг, збільшенням виробітку на одного працівника, зниженням собівартості виготовлюваної продукції, зростанням чистого річного прибутку, а також показників рентабельності підприємства. Отримані в результаті проведеного дослідження показники рентабельності демонструють вагомий вплив впроваджених заходів на результати фінансової діяльності підприємства.

Варто зазначити, що вкладення, які потребуються для реалізації запропонованих змін не є занадто вартісними та мають досить швидкий термін окупності. Натомість, керівництво отримує можливість скоротити штат працівників за рахунок підвищення продуктивності їх праці та реалізувати більшу кількість послуг з використанням нового обладнання.

ВИСНОВКИ

В рамках кваліфікаційної роботи було комплексно розглянуто питання шляхів підвищення рентабельності підприємства на прикладі ТОВ «СК «ДУНАЙСУДНОСЕРВІС», Всі поставлені завдання наукового дослідження біли повністю виконані та розкриті.

Першим кроком було дослідження та аналіз сутності, функцій, методичних та теоретичних аспектів формування прибутку підприємства, а також розрахунку показників рентабельності. В рамках виконання цього завдання було встановлено, що дохід підприємства, в першу чергу, використовується для покриття збитків у господарській діяльності, відповідно, зростання доходів забезпечує збільшення власного капіталу, а структурована класифікація доходів дає можливість ефективного управління працівниками, бути частиною сучасного система управління економікою.

Акцентуючи увагу на державному регулюванні питання щодо дохідної складової підприємства, слід наголосити на тому, що існуюча система обліку доходів в Україні потребує подальшої трансформації та удосконалення. Варто внести зміни до нормативно-правової бази, запровадити ефективний облік новітніх технологій електронної обробки даних, міжнародне співробітництво у сфері бухгалтерського обліку тощо.

Опрацювання джерел допомогло визначити, що функції формування прибутку – важлива економічна складова, яка розкриває специфіку управління підприємства в цілому та причинно-наслідкові зв'язки отримання прибутку.

В свою чергу, методологічна основа отримання прибутку має комплексне підґрунтя та залежить від низки факторів, що впливають на якісні та кількісні показники підприємницької діяльності суб'єкта господарювання. Також в ході дослідження було з'ясовано, що існують внутрішні і зовнішні чинники рентабельності та прибутку.

Комплексний характер зазначеного питання зумовлюється специфікою сучасного ринку та капіталістичних відносин в цілому. При розробленні заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства важливо враховувати обидві зазначені категорії.

Показовим видається, що конкурентних переваг у підприємства значно більше, ніж недоліків. За умови правильного керування та грамотної роботи маркетингового відділу власники отримують можливість успішної реалізації потенціалу, а саме: збільшення виробничих масштабів, розширення цільової аудиторії, збільшення кількості постійних клієнтів.

Для визначення поточного стану господарської діяльності підприємства була здійснена аналітична оцінка фінансових результатів діяльності та розрахунок основних показників рентабельності.

Завдяки проведеному дослідженню з'явилась можливість проаналізувати зміни в рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» та зробити висновки про те, що переважна частина показників помітно погіршилася, порівняно з попереднім роком.

Так, в 2021 році коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився на 0,096 (-60%), коефіцієнт автономії на 0,009 (11,39%), коефіцієнт маневреності власного капіталу на 0,27 (-96,43%).

В першому випадку до негативної динаміки призвело значне збільшення суми поточних зобов'язань при зниженні суми наявних грошових коштів. В свою чергу, маневреність власного капіталу знизилася через збільшення об'єму необоротних активів при сталій сумі власного капіталу. При цьому в коефіцієнтах швидкої та загальної ліквідності прослідковується незначне покращення – на 5,36% та 2,3%.

Щодо рентабельності, в 2021 році вона зросла. Найбільш характерні зміни відображені в отриманих показниках рентабельності активів, виробництва та

продажів – це зростання порівняно з минулим роком на 41,18%, 41,67% та 36,36% відповідно.

Незадовільний показник отримали в результаті розрахунку рентабельності основних засобів, загалом вона знизилася на 5,56%. Отримані показники були використані у подальшому дослідженні діяльності підприємства.

Наступним кроком була досліджена класифікація факторів та їх вплив на величину прибутку та рівень рентабельності ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» з визначенням найбільш впливових показників для розробки подальших заходів щодо їх оптимізації.

В рамках дослідження був визначений вплив окремих факторів на показники. Отримати вичерпні відповіді на поставлені питання дозволило проведення факторного аналізу. В результаті виявилось, що найбільший вплив на фінансові показники підприємства мають такі фактори, як собівартість реалізації продукції, вартість активів, вартість наявних основних фондів.

В завершенні дослідження були розроблені та запропоновані можливі шляхи зниження впливу окремих факторів на рентабельність підприємства та збільшення його прибутку.

Впровадження запропонованих заходів оправдовується зміною валового доходу від реалізації окремих товарів та послуг (+68,6%), збільшенням виробітку на одного працівника (+56,25%) та, відповідно, зниженням собівартості, зростанням виручки від реалізації продукції (+21,04%).

Також вдасться досягти головної мети – підвищення рентабельності діяльності в цілому. Очікується, що завдяки реалізації вищевказаних пропозицій рентабельність активів зросте на 30%, необоротних активів на 17,35%, власного та постійного капіталу на 30,3%, основних засобів на 23,53%, виробництва на 29,41%, а також продажів на 4,67%.

Отримані в результаті виконаних розрахунків показники рентабельності демонструють позитивний вплив впроваджених змін на результати фінансової діяльності.

Отже, вважаємо за необхідне рекомендувати керівництву ТОВ «СП «Дунайсудносервіс» вжити розроблених та обґрунтованих заходів щодо підвищення рентабельності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств : підручник. Київ: Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 792 с.
2. Огійчук М. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: підручник. Київ : Алерта, 2016. 1040 с.
3. Нехорошева Л. Н. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мінськ: Вища школа, 2005. 383 с.
4. Вороніна В.Л. Сутність та функції прибутку в умовах сучасного економічного росту країни. Збірник наукових праць ЧДТУ. Сер. Економічні науки. 2013. С. 202–205.
5. Кривицька О.Р. Формування прибутку підприємств у ринкових умовах: автореферат. Тернопільський національний економічний університет, 2010. 18 с.
6. Панченко І.А. Функції прибутку: значення для забезпечення економічного розвитку суб'єктів господарювання. Державний університет «Житомирська політехніка». URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/3475/1/71.pdf> (дата звернення: 13.05.2022).
7. Крум Е. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Мінськ: Вища школа, 2005. 318 с.
8. Богацька Н.М., Кузьменко М.М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. Вісник ХНУ. 2.2018. Хмельницький, 2018. С.102-105
9. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. Київ.: Кондор, 2016. 378 с.

10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Положення затверджене наказом Мінфін України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 13.05.2022). 62
11. Головачов А.С. Управління прибутком на підприємствах: проблеми його формування та інноваційні шляхи їх вирішення. Економіка та управління. 2016. №2 (46). С. 3-9.
12. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 483 с.
13. Коваль О.А. Рентабельність як показник економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіка. Управління. Інновації. 2014. № 1. С. 225–227.
14. Єпіфанова І.Ю., Гуменюк В.С. Методика оцінювання прибутковості підприємства. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/42.pdf. (дата звернення: 13.05.2022).
15. Єпіфанова І.Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І.Ю. Єпіфанова, В.В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
16. Лучко М.Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.
17. Аналіз показників рентабельності підприємства. URL: https://pidru4niki.com/1595021041358/ekonomika/analiz_pokaznikiv_rentabelnosti_pidpriyemstva (дата звернення: 13.05.2022).
18. ООО «СП «Дунайсудосервис». URL: <http://izmdss.od.ua/>
19. Shvachych Gennady, Kholod Elena. Research of the enterprise profitability strategy. URL: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-451-456> (дата звернення: 13.05.2022).

20. Діденко В.М., Попова В.Д., Прядко В.В. Загальна теорія фінансів : підручник. Чернівці: Ратуша, 2000. 640с.
21. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2002. 400с.
22. Непочатенко О., Нестерчук Ю., Соколюк С. Теорія економічного аналізу: книга. Київ: ЦНЛ, 2019. 272 с. 63
23. Беглиця В.П. Роль суднобудівної галузі у соціально-економічному розвитку України. Інвестиції: практика та досвід. 2011 р. С. 110-113.
24. Огнева В. В. Особливості технічного документообігу судноплавних компаній та судноремонтних підприємств. Наукові проблеми водного транспорту. 2013. №35. С. 83 – 89
25. Рогулін А.Г. Використання комп'ютерних технологій в управлінні та організації виробництва у судноремонті. Інноваційна наука. 2015. №7-1. С. 58 – 61.
26. Зяблов О.К. Автоматизація технологічної підготовки судноремонтного виробництва. Наукові проблеми водного транспорту. 2014. №38. С. 49-53.
27. Малигін А.М. Модернізація підприємств суднобудування та судноремонту на основі впровадження автоматизованих інформаційних технологій . Juvenis scientia. 2017. №7. С. 26-29.
28. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. Київ: МАУП, 2000. 152с.
29. Купрашевич Ю. М. Автоматизація судноремонтного підприємства. Проблеми та рішення. Автоматизація у промисловості. 2015. № 8. С. 22-23.
30. Вумек Джеймс, Джонс Деніел. Ощадливе виробництво: книга. Харків: Фабула, 2018. 448 с.

31. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. Київ: Либідь, 2000. 285с.
32. Лисенко С.В. Суднобудівна галузь України: проблеми та напрями її відродження. Економічний вісник НТУУ «КПІ». С. 139-145. 33. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. Київ: Знання – Прес, 2000. 207с.
33. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., № 436 – IV // Відомості Верховної Ради України 2003 р., № 18 – 22.
34. Податковий кодекс України затверджений постановою ВРУ від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями)
35. ст. 142 ГКУ Прибуток суб'єкта господарювання.

Додаток

Бухгалтерська звітність за 2019-2020 рр.

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Активи

Назва показника	Код	2020	2019
первісна вартість	1001	892	884
накопичена амортизація	1002	892	884
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	14
Основні засоби	1010	2962	4016
первісна вартість	1011	8325	9076
знос	1012	5363	5060
інші фінансові інвестиції	1035	4003	4003
I.Всього необоротних активів	1095	6965	8033
Запаси	1100	7436	16949
Виробничі запаси	1101	6012	10987
Незавершене виробництво	1102	1424	5962
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	67091	37748
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	836	1356
з бюджетом	1135	7483	9743
Гроші та їх еквіваленти	1165	8	324
Витрати майбутніх періодів	1170	0	6
II.Всього оборотних активів	1195	82854	66126
БАЛАНС	1300	89819	74159

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Пасиви

Назва показника	Код	2020	2019
Зареєстрований (паівовий капітал)	1400	5197	5197
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-3808	-5509
I.Всього власного капіталу	1495	1389	-312
II.Всього довгострокових зобов'язань і забезпечень	1595	0	0
товари, роботи, послуги	1615	47737	29207
розрахунками зі страхування	1625	257	276
розрахунками з оплати праці	1630	2453	1041
за одержаними авансами	1635	24570	42002
інші поточні зобов'язання	1690	13413	1945
III.Всього поточних зобов'язань і забезпечень	1695	88430	74471
БАЛАНС	1900	89819	74159

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	159427	107130
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	146230	92864
Валовий: прибуток	2090	13197	14266
Інші операційні доходи	2120	5799	2014
Адміністративні витрати	2130	13869	10594
Витрати на збут	2150	107	75
Інші операційні витрати	2180	2946	3984
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2074	1627
Інші доходи	2240	125	307
Інші витрати	2270	125	23
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2074	1911
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	373	344
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1701	1567
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
Назва показника	Код	2020	2019
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1701	1567

Операційні витрати

Назва показника	Код	2020	2019
Матеріальні затрати	2500	107063	58014
Витрати на оплату праці	2505	17823	22164
Відрахування на соціальні заходи	2510	3848	4990
Амортизація	2515	1529	1216
Інші операційні витрати	2520	29943	17149
Разом	2550	160206	103533

Інші дані

Назва показника	Код	2020	2019
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0